

ÅRSRAPPORT PARETO BANK

2016

INNHALDSFORTEGNELSE

Om Pareto Bank	5	
Styrets beretning	6	
Resultatregnskap	12	
Balanse	13	
Endring i egenkapital	14	
Kontantstrømoppstilling	15	
Noter til regnskapet	16	
Note 1	Generell informasjon	16
Note 2	Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene	16
Note 3	Regnskapsestimer og skjønnsmessige vurderinger	21
Note 4	Segmenter	21
	Resultatregnskapet	22
Note 5	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	22
Note 6	Andre inntekter	23
Note 7	Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi	23
Note 8	Driftskostnader	24
Note 9	Pensjonskostnader	24
Note 10	Antall ansatte/årsverk	25
Note 11	Skattekostnad	25
Note 12	Nedskrivninger og tap	26
Note 13	Mislighold	27
	Eiendeler	28
Note 14	Klassifikasjon av finansielle instrumenter	28
Note 15	Finansielle instrumenter til virkelig verdi	29
Note 16	Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost	32
Note 17	Kredittengasjementer fordelt på kundegrupper	33
Note 18	Kredittengasjementer fordelt på geografiske områder	34
Note 19	Sertifikater og obligasjoner	35
Note 20	Eierinteresser i tilknyttede selskap	35
Note 21	Andre immaterielle eiendeler	36
Note 22	Varige driftsmidler	36
	Gjeld og forpliktelser	37
Note 23	Innskudd fra kunder	37
Note 24	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	38
Note 25	Ansvarlig lånekapital	39
Note 26	Annen gjeld og påløpte kostnader	39
Note 27	Finansielle derivater	40
Note 28	Netto oppgjør for finansielle instrumenter	41
Note 29	Finansielle garantier og forpliktelser	42
	Opplysninger om risikoforhold	42
Note 30	Risikostyring og kapitaldekning	42
Note 31	Kredittrisiko	45
Note 32	Renterisiko	48
Note 33	Valutarisiko	49
Note 34	Likviditetsrisiko	50
Note 35	Andre risikoforhold	52
	Øvrige opplysninger	52
Note 36	Andre forpliktelser	52
Note 37	Godtgjørelse og lignende	53
Note 38	Aksjonærer	56
Note 39	Hendelser etter balansedag og betingede utfall	57
Nøkkeltall		58
Erklæring i henhold til Verdipapirhandelloven		59
Revisjonsberetning		60

NORGES LEDENDE PROSJEKTBANK

2016 har vært et begivenhetsrikt år for Pareto Bank. Banken leverte sitt beste årsresultat etter skatt noensinne med kr 247,3 mill. tilsvarende en egenkapitalavkastning etter skatt på 15,9 %. Den høye lønnsomheten skyldes sterk utlånsvekst på økte marginer kombinert med stabil kostnadsprosent og fortsatt god porteføljekvalitet. Samtidig er bankens egenkapital vesentlig styrket gjennom årets resultat og aksjeemisjoner på totalt kr 403,2 mill. Dette gir en solid plattform for videre lønnsom vekst, samt god evne til å løfte større kredittengasjementer.

Bankens aksje ble notert på Oslo Axess 27. mai 2016 og på Oslo Børs hovedlisten 12. desember 2016. Noteringen vil bidra til økt likviditet i aksjen og åpne for institusjonelle investorer som har notering som krav i sine forvaltningsmandater. Banken har gjennom året også økt sin eierandel i Sem & Johnsen Eiendomsmegling, samt inngått avtale om kjøp av 35 % av aksjene i prosjektmeglerselskapet NyeBoliger AS. Kjøpet ble gjennomført 5. januar 2017.

I sum gjør dette at Pareto Bank i 2016 ytterligere har styrket sin posisjon som Norges ledende prosjektbank.

ATTRAKTIVE NISJEMARKEDER

Pareto Bank har en sterk posisjon innen finansiering av eiendomsprosjekter og all vekst i 2016 har kommet innenfor dette satsningsområdet. Markedet for boligutviklingsprosjekter har vært meget godt i 2016, blant annet drevet av lav rente, moderat arbeidsledighet og en ubalanse i tilbud og etterspørsel i Oslo. Banken har et spesielt fokus på Oslo og Østlandet og ved årsskiftet var nesten 50 % av den samlede eiendomseksponeringen i Oslo.

Banken tilbyr også ulike former for selskaps- og verdipapirfinansiering. Fremover vil banken øke sitt fokus på selskapsfinansiering til små- og mellomstore bedrifter. Banken har allerede i dag et bredt tilbud som blant annet omfatter konkurransedyktige innskuddsprodukter og lån til oppkjøp, likviditetslån og brolån. Ambisjonen er å bli en ledende tilbyder av finansieringsløsninger til små- og mellomstore bedrifter og deres eiere.

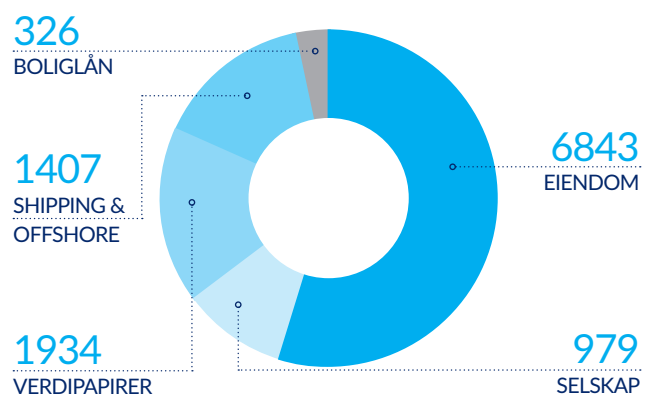
Pareto Banks tredje satsningsområde er shipping og offshore. Banken har mot slutten av 2016 gjort en revisjon av strategi og policy på dette området. Resultatet av denne prosessen er at banken viderefører sin strategi om en forsiktig oppbygging av en diversifisert portefølje. Det er besluttet at kredittksporingen innen shipping og offshore maksimalt kan utgjøre 15 % av bankens samlede kredittksporing. En mer restriktiv kredittpolicy ble innført før sommeren 2016 som følge av den negative utviklingen innen en rekke markeder, samt egne erfaringer. En sterk norsk forankring er et bærende element både i strategi og policy.

EN STERK KULTUR OG EFFEKTIV ORGANISASJON

Pareto Bank en liten organisasjon med korte beslutningslinjer og en effektiv kredittbeslutningsprosess. Vi holder tett kontakt med kundene og er tilgjengelige når det trengs. Vi vektlegger kompetanse, effektive beslutningsprosesser og en høy grad av fleksibilitet i møte med kundenes behov. Samtidig dyrker vi en utpreget kommersiell kultur der både bankens og kundenes lønnsomhet er helt sentralt. Vi verdsetter lagspillere som tar ansvar, og viser høyt eierskap til alt de gjør.

KREDITTEKSPONERING TOTALT MNOK 11 488

Fordeling (alle tall i MNOK)

STYRETS BERETNING

VIRKSOMHETEN I 2016

Pareto Bank kan i sitt niende driftsår vise til en fortsatt god resultatutvikling med et resultat etter skatt på kr 247,3 mill. (kr 174,6 mill. i 2015). Dette tilsvarte en egenkapitalavkastning etter skatt på 15,9 % (14,8 %).

Økte marginer på et økt kredittvolum har bidratt til en god vekst i bankens rentenetto i 2016. I tillegg kom kursgevinster på bankens beholdning av verdipapirer og inntekter fra eierskapet i Sem & Johnsen Eiendomsmegling som økte samlede netto inntekter til kr 457,9 mill. (kr 356,7 mill.)

Banken har i 2016 ført kr 25,7 mill. (kr 17,6) i individuelle nedskrivninger og økt de gruppevise nedskrivningene med kr 5,0 mill. (kr 14,0 mill.) til totalt kr 45,7 mill. tilsvarende 0,52 % av brutto utlån.

Bankens forvaltningskapital utgjorde ved utgangen av 2016 kr 12,9 milliarder (kr 11,2 milliarder). Utlån til kunder viste en god vekst gjennom året og beløp seg til kr 8,8 milliarder (kr 7,9 milliarder) ved årsskiftet. Tilsvarende har veksten i innskudd fra kunder vært høy med kr 1,2 milliarder til kr 7,6 milliarder.

Banken har i 2016 styrket egenkapitalen gjennom aksjeemisjoner på totalt kr 403,2 mill. i tillegg til årets resultat. Dette ga ved årsskiftet en ren kjernekapitaldekning på 17,21 % (13,22 %) og en kapitaldekning på 21,46 % (16,74 %) beregnet etter standardmetoden. Samlet egenkapital utgjorde kr 1.985,2 mill. (kr 1.350,4 mill.), hvorav innskutt og opptjent egenkapital utgjorde kr 1.825,2 mill. (kr 1.190,4 mill.).

Det er et mål for Pareto Bank å gi sine aksjonærer en samlet konkurransedyktig avkastning på investert kapital i form av utbytte og kursstigning. Pareto Bank har en langsiktig ambisjon om å utbetale fra 30 til 50 prosent av bankens resultat etter skatt i utbytte. Pareto Bank er imidlertid fortsatt i en fase hvor det er ønskelig med utlånsvekst og resultatvekst samtidig som man for å styrke soliditeten nylig gjennomførte en aksjeemisjon. Styret foreslår derfor å betale et utbytte på kr 1,00 pr. aksje tilsvarende et utdelingsforhold på 23,7 %.

Bankens aksje ble notert på Oslo Axess den 27. mai 2016 og Oslo Børs hovedliste den 12. desember 2016. Bakgrunnen for noteringene var å øke likviditeten i aksjen og åpne for institusjonelle investorer som har notering som krav i sine forvaltningsmandater.

Banken har også ved årsskiftet en eierandel i Verdun Holding (Sem & Johnsen Eiendomsmegling) på 24,5 %. Banken inngikk videre den 15. november 2016 en avtale om kjøp av 35 % av aksjene i NyeBoliger AS. Kjøpet ble gjennomført 5. januar 2017. Bakgrunnen for eierskapene er å utnytte synergier mellom bankvirksomhet og eiendomsmegling, samt å underbygge bankens posisjon som Norges ledende prosjektbank.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter utgjorde kr 415,9 mill. (kr 344,3 mill.). Økningen har kommet som følge av styrket kredittmargin, lavere innlånskostnad og økt utlånsvolum. Banken har redusert innlånskostnaden i 2016 gjennom rentenedsettelse på innskudd og lavere kredittpremier på egenutstedte verdipapirer. Fremover forventes innskuddsmarginen å falle videre hovedsakelig som følge av forfall på tidligere inngåtte fastrenteavtaler.

Rentemarginen mellom utlån og innskudd var på 5,17 % i 2016 mot 4,94 % i 2015, hvilket tilsvarte en økning på 0,23 prosentpoeng.

Rentenettoen er i 2016 belastet med avgift til bankenes sikringsfond med kr 5,7 mill. (5,4 mill.)

Styret forventer at bankens rentenetto vil vise en økning i 2017 som følge av økt utlånsvolum, men at det vil være et press på kredittmarginene som følge av økt konkurranse. Noe av dette forventes å bli oppveid gjennom fallende innlånskostnader.

Andre inntekter

For 2016 utgjorde andre inntekter kr 42,0 mill. (kr 12,4 mill.).

Netto provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester viste en flat utvikling og beløp seg til kr 14,6 mill. (14,6 mill.) hvorav garantiprovvisjoner utgjorde kr 11,5 mill. (kr 10,4 mill.)

Inntekter fra eierinteresser i tilknyttede selskaper (Sem & Johnsen Eiendomsmegling) utgjorde kr 2,5 mill.

Netto kursgevinster på bankens portefølje av finansielle instrumenter utgjorde kr 24,5 mill. (kr -2,3 mill.). Kursgevinstene skyldtes hovedsakelig lavere kredittpremier på beholdningen av obligasjoner. Prinsippet om å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi medfører at bankens resultat vil kunne variere betydelig kvartalene imellom.

Driftskostnader

Samlede driftskostnader beløp seg i 2016 til kr 98,8 mill. (kr 82,7 mill.). Dette ga en cost/income ratio i 2016 på 21,6 % (23,2 %)

Lønn og andre personalkostnader utgjør den største andelen av bankens samlede driftskostnader og beløp seg til kr 61,6 mill. (kr 53,0 mill.). Dette inkluderer avsetning til overskuddsdeling med de ansatte på kr 16,2 mill. (kr 10,8 mill.). Ordningen er resultatbasert og den variable godtgjørelse utbetales i form av aksjer i Pareto Bank. Korrigert for avsetning til overskuddsdeling ville kostnadsprosenten vært på 18,0 % (20,2 %). Banken har også økt bemanningen med tre årsverk siste år, noe som har bidratt til økte personalkostnader. Bemanningsøkningen er i tråd med plan og årsverkene er primært innen kunderettet aktivitet.

Administrasjonskostnadene utgjorde kr 18,4 mill. (kr 15,0 mill.) og bestod i hovedsak av IT- og markedsføringskostnader. Andre driftskostnader beløp seg til kr 14,6 mill. (kr 10,1 mill.). Økningen skyldes bl.a. engangskostnad for notering på Oslo Axess med kr 3,0 mill.

Styret forventer en svak kostnadsvekst i 2017 som følge av nyansettelser og forhøyet arbeidsgiveravgift.

TAP OG MISLIGHOLD

Brutto misligholdte kredittengasjementer utgjorde kr 74,5 mill. (kr 143,5 mill.) ved utgangen av 2016, fordelt på åtte kredittengasjementer. Det er foretatt individuelle nedskrivninger på tre av disse engasjementene med totalt kr 11,0 mill.

Netto misligholdte kredittengasjementer utgjorde ved årsskiftet kr 63,5 mill. (kr 126,0 mill.) tilsvarende 0,72 % av brutto utlån (1,58 %).

Banken hadde også tre tapsutsatte kredittengasjementer med samlet utestående på kr 146,0 mill. (kr 0) ved utgangen av 2016, hvor det er gjort individuelle nedskrivninger på kr 28,2 mill. (kr 0). Bakgrunnen for nedskrivningene på engasjementene var det meget kraftige verdifallet innenfor tørrbulk- og offshore-segmentet. Engasjementene betjenes og er ikke i mislighold. Netto tapsutsatte kredittengasjementer utgjorde kr 117,8 mill. tilsvarende 1,33 % av brutto utlån.

Banken økte de gruppevise nedskrivningene i 2016 med kr 5,0 mill. (kr 14,0 mill.) til kr 45,7 mill. (kr 40,7 mill.), tilsvarende 0,52 % (0,51 %) av brutto utlån. Dette hovedsakelig som følge av fall i skipsverdier innen enkeltsegmenter. Det har ikke oppstått objektive hendelser som tilsier nedskrivningsbehov på andre deler av bankens kredittporteføljer.

Nedskrivninger og tap på utlån og garantier utgjorde i 2016 kr 30,7 mill. (kr 31,6 mill.).

ÅRSRESULTAT

Resultat før skatt for 2016 beløp seg til kr 328,5 mill. (kr 242,3 mill.) Resultat etter skatt beløp seg til kr 247,3 mill. (kr 174,6 mill.).

Skattekostnaden utgjorde kr 81,2 mill., mens betalbar skatt utgjorde kr 63,2 mill. (kr 57,6 mill.). Banken har negative midlertidige forskjeller på kr 48,1 mill. (kr 100,7 mill.), og ved årsskiftet utgjorde utsatt skattefordel kr 12,0 mill. (kr 25,2 mill.). De negative midlertidige forskjellene er i hovedsak relatert til netto urealisert gevinst/(tap) på bankens derivater og verdipapirbeholdninger.

BALANSE

Banken hadde ved utgangen av 2016 en forvaltningskapital på kr 12.941 mill. (kr 11.140 mill.).

Netto utlån til kunder økte til kr 8.754 mill. (kr 7.931 mill.) etter en utlånsvekst i 2016 på kr 823 mill. Utlånsveksten har i sin helhet vært innenfor eiendomsfinansiering med kr 1.055 mill. Utlånsvolum innen shipping- og offshorefinansiering er redusert med kr 144,9 mill. i 2016.

Ubenyttede kredittrammer og garantier utgjorde i tillegg kr 2.348 mill. (kr 2.207 mill.). Kredittporteføljen har en høy andel korte kreditter, noe som innebærer at utlånsporteføljens innfrielsestakt er naturlig høy. Aktiviteten har vært meget god, og det ble i 2016 samlet innvilget kredittrammer for kr 9.565 mill. (kr 9.320 mill.).

Brutto utlån, ubenyttede kredittrammer og garantier fordelte seg ved årsskiftet med 59,9 % (54,9 %) på eiendomsfinansiering, 2,9 % (3,2 %) på boliglån, 25,5 % (27,0 %) på selskaps- og verdipapirfinansiering og 12,3 % (14,9 %) på shipping- og offshorefinansiering.

Innskudd fra kunder utgjorde ved utgangen av 2016 kr 7.647 mill. (kr 6.455 mill.) med en innskuddsvekst i 2016 på kr 1.192 mill. Andelen fastrenteinnskudd utgjorde 23,4 % av samlede innskudd mot 21,1 % ved utgangen av 2015. Det er en målsetning at innskuddsdekningen skal ligge på rundt 80 %, og ved utgangen av 2016 var innskuddsdekningen 87,4 % (81,4 %).

Netto utestående verdipapirgjeld utgjorde ved årsskiftet kr 2.886 mill. (kr 3.018 mill.). Banken har i 2016 utstedt ett sertifikatlån med 1 års løpetid og to obligasjonslån med 3 og 4 års løpetid. Banken har til sammen utstedt og utvidet lån i 2016 for brutto kr 1.430 mill. og har førtidig innfridd lån på kr 495 mill. Banken hadde forfall på tre lån i hhv. april, mai og oktober med et samlet utestående på kr 1.105 mill. I tillegg pleier banken markedet aktivt ved å kjøpe og selge fra egenbeholdning.

Banken hadde ved årsskiftet en relativt høy overskuddslikviditet på kr 4.119 mill. (kr 3.141 mill.). Bakgrunnen for den høye overskuddslikviditeten skyldes blant annet forfall på to obligasjonslån i januar og februar 2017 på brutto kr 400 mill.

Overskuddslikviditeten er hovedsakelig plassert i rentebærende verdipapirer, innskudd i større banker og i Norges Bank. Verdipapirplasseringene er i stat, kommuner, obligasjoner med fortrinnsrett, banker og enkeltobligasjoner med investment grade rating.

Banken kan gjøre plasseringer i rentefond og enkeltobligasjoner med kredittrating under investment grade og minimum B. Ved årsskiftet hadde banken ingen slike investeringer.

TILKNYTTETE SELSKAPER

Banken har en eierandel i Verdun Holding AS som er eierselskapet i Sem & Johnsen Eiendomsmegling på 24,5 %. Virksomheten under Verdun Holding kan vise til en god utvikling i 2016 med så vel økt markedsandel som omsetning. Resultat etter skatt i Verdun Holding AS økte til kr 16,9 mill. (kr 6,8 mill.).

Banken inngikk videre den 15. november 2016 en avtale om kjøp av 35,0 % av aksjene i NyeBoliger AS. Samtidig har Verdun Holding AS inngått avtale om kjøp av 16 % av aksjene i NyeBoliger AS. Kjøpet ble gjennomført 5. januar 2017. NyeBoliger AS vil inngå som et kontor i Sem & Johnsen Eiendomsmegling.

Bakgrunnen for kjøpet av NyeBoliger er et ønske om å dra veksler på hverandres kompetanse innen bankvirksomhet og meglervirksomhet. Både banken og NyeBoliger AS besitter lang erfaring og solid kunnskap om nyboligmarkedet i Oslo og omegn, og vurderer et samarbeid som forretningsmessig fordelaktig.

Bakgrunnen for eierskapene er realisering av synergier mellom banken og eiendomsmegling, samt å underbygge Pareto Banks posisjon som Norges ledende prosjektbank.

DISPONERINGER

Det er et mål for Pareto Bank å gi sine aksjonærer en samlet konkurransedyktig avkastning på investert kapital i form av utbytte og kursstigning. Pareto Bank har en langsiktig ambisjon om å utbetale fra 30 til 50 prosent av bankens resultat etter skatt i utbytte. Banken har siden oppstarten i 2008 utbetalt til sammen 3,74 kroner i utbytte pr. aksje.

Pareto Bank har nylig gjennomført emisjon for å styrke bankens soliditet og sikre fremtidig lønnsom vekst. På den annen side kan banken vise til et svært godt resultat for 2016. Utfra en samlet vurdering foreslår styret et utbytte på kr 1,00 pr. aksje for 2016. Dette tilsvarer et utdelingsforhold på 23,7 %.

Årsresultatet utgjorde kr 247,3 mill. Fond for urealiserte gevinster økes med kr 3,0 mill. mens resterende overføres annen egenkapital.

Banken har en samlet egenkapital på kr 1.985,2 mill. ved årsskiftet. Aksjonærenes andel utgjør kr 1.825,2 mill.

AKSJONÆRFORHOLD

Bankens aksje ble notert på Oslo Axess den 27. mai 2016 og Oslo Børs hovedlisten den 12. desember 2016. Bakgrunnen for noteringene var å øke likviditeten i aksjen og åpne for institusjonelle investorer som har børsnotering som krav i sine forvaltningsmandater.

Banken gjennomførte i første kvartal 2016 egenkapitalemisjoner på samlet kr 203,1 mill. Det ble i fjerde kvartal 2016 gjennomført en fortrinnsrettsemissjon på ytterligere kr 200 mill. Bakgrunnen for emisjonene var å styrke bankens soliditet og sikre en plattform for videre lønnsom utlansvekst.

Aksjen har vært omsatt på kurser fra kr 21,50 til kr 43,00.

(NOK)	2016	2015
Resultat tilordnet aksjonærene pr. aksje	4,08	3,91
Utbytte pr. aksje	1,00	0,00
Aksjonærenes egenkapital pr. aksje	31,14	28,01
P/E	9,34	6,97
P/BV	1,22	0,97
Aksjekurs	38,10	27,25
Antall aksjer	58.619.688	42.500.000

Banken hadde ved utgangen av året 706 aksjonærer. Aksjekapitalen var kr 70,4 mill. fordelt på 58.619.688 aksjer pålydende kr 12,00.

Ledende ansatte i Pareto Bank eier direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor de har bestemmende innflytelse 790.948 aksjer, tilsvarende 1,35 % av aksjene i selskapet.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards og tilhørende fortolkninger som fastsatt av EU og trådt i kraft per 31. desember 2016, samt de ytterligere norske opplysningskravene som følger av regnskapsloven, herunder årsregnskapsforskriften for banker og finansieringsforetak m.m.

SOLIDITET OG KAPITALKRAV

Ren kjernekapital og ansvarlig kapital utgjorde henholdsvis kr 1.737,7 mill. (kr 1.165,3 mill.) og kr 2,167,7 mill. (kr 1.475,3 mill.) ved utgangen av 2016. Dette ga en ren kjernekapitaldekning på 17,21 % (13,22 %) og en kapitaldekning på 21,46 % (16,74 %) beregnet etter standardmetoden.

Banken har i 2016 styrket egenkapitalen gjennom aksjeemisjoner på totalt kr 403,2 mill. I tillegg kommer årets resultat.

Samlet egenkapital utgjorde kr 1.985,2 mill. (kr 1.350,4 mill.), hvorav innskutt og opptjent egenkapital utgjorde kr 1.825,2 mill. (kr 1.190,4 mill.). Fra 01.01.2016 endret banken klassifiseringen av bankens to evigvarende fondsobligasjonslån med samlet utestående på kr 160 mill. Det er egenskaper ved disse lånene som gjør at de skal klassifiseres som egenkapital.

Banken har gjennomført risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP) og fått denne vurdert av Finanstilsynet. Finanstilsynet uttrykte i denne forbindelse en forventning om at Pareto Bank skulle styre mot en ren kjernekapitaldekning på minimum

15,00 % ved utgangen av 2016. Finansdepartementet besluttet så i november 2016 å øke det motsykliske kapitalbufferkravet med ytterligere 0,5 prosentpoeng til 2,0 prosentpoeng fra 31. desember 2017. Banken vil således øke kapitalmålet ved utgangen av 2017 tilsvarende og til 15,50 %.

Det legges derfor til grunn at bankens rene kjernekapitaldekning og kapitaldekning minimum skal utgjøre 15,5 % og 19,0 % ved utgangen av 2017.

Finanstilsynet har varslet at de i løpet av 2017, basert på innsendt ICAAP for 2017 og med utgangspunkt i denne gjennomgangen, vil fastsette et individuelt pilar 2-tillegg for banken. Banken forventer at tillegget vil ligge innenfor kapitalmålet om en ren kjernekapitaldekning på 15,5% ved utgangen av 2017.

RISIKOFORHOLD

Pareto Bank har en bevisst holdning til styring, kontroll og oppfølging av bankens samlede risikobilde. Styret kan konstatere at banken i 2016 ikke hadde vesentlige avvik, tap eller hendelser og anser at banken har en god risikostyring og internkontroll. Styret evaluerer minimum en gang årlig bankens retningslinjer, styrende dokumenter samt bankens risikoprofil og internkontroll.

Pareto Bank har etablert et risikoutvalg utgått av styret i henhold til Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9b. Utvalget hadde ett møte i 2016.

De viktigste risikoområder banken står overfor er:

Kredittrisiko: Kredittrisiko vil være den vesentligste risikoen i Pareto Bank. Kredittrisiko er den risiko en bank har for at et låne- eller garantiengasjement går i mislighold, og for at kunden ikke oppfyller sine avtalte forpliktelser overfor banken. Bankens kredittrisiko påvirkes av den generelle økonomiske utviklingen og bankens håndverk ved innvilgelse og oppfølging av engasjementet.

Pareto Bank vil ha et bevisst forhold til diversifisering av utlånsporteføljen hva gjelder bransje, sikkerhet og størrelse på enkeltengasjementer. Banken søker å diversifisere mellom de ulike segmentene og unngå risiko i bransjer hvor banken ikke har tilstrekkelig kompetanse eller er usikre på den generelle fremtidige risikoen i bransjen.

Banken har lagt vekt på å etablere kredittstyringssystemer som ivaretar en tilfredsstillende rapportering. Særlig innenfor verdipapirområdet er det lagt vekt på at informasjonstilgjengeligheten og kontrollen er god og mest mulig automatisert.

Kredittpolicy og kredittstyringsdokumenter evalueres av styret minimum én gang årlig.

Banken har utarbeidet et risikoklassifiseringssystem for å kunne styre kredittrisikoen i tråd med bankens kredittpolicy. Dette

danner grunnlag for bankens prismodell som skal ivareta en riktig prising av risiko basert på debitors betjenings- og tilbakebetalingsevne, etablert sikkerhet for engasjementet og gjeldende kapitalkrav.

Likviditetsrisiko: Pareto Bank har som mål å holde en lav til moderat likviditetsrisiko på både kort og lang sikt. Videre er det et mål for banken til enhver tid å ha en god likviditetsbuffer, som vil bestemmes av bankens utvikling og balansestruktur. Bankens innskuddssammensetning og evne til å utstede verdipapirer kan variere mer enn hos en gjennomsnittlig norsk bank. Dette tilsier at banken bør holde en noe høyere overskuddslikviditet enn gjennomsnittet av norske banker.

Banken skal ha en robust likviditetsstyring basert på retningslinjer fastsatt av styret. Banken har utarbeidet rammer og prinsipper for styring av bankens likviditetsrisiko. I tillegg er det utarbeidet prognoser og beredskap for mulige likviditetskriser. Det er utarbeidet et policydokument som definerer likviditetsrisikotoleransen og rammer i tråd med retningslinjer fra Finanstilsynet.

Markedsrisiko: Pareto Bank skal ikke ta egne posisjoner i rente- og valutamarkedet og skal fortløpende og i størst mulig grad avdekke oppstått eksponering. Alle poster på og utenfor balansen med tilhørende inntekts- og kostnadsposter blir avdekket, hvilket innebærer at bankens eksponering vil være begrenset. Eksponeringen skal være innenfor rammer og fullmakter gitt av styret.

Banken har interne rammer for den samlede renterisiko i norske kroner og valuta, og måler denne henholdsvis innenfor definerte løpetidsintervaller og på summen fra to og to nærliggende løpetidsintervaller. Rammen gjelder løpende og omfatter alle løpetider, alle finansielle instrumenter og alle valutaer.

Banken måler valutarisiko som bankens nettoposisjon i den enkelte valuta. I tillegg måler banken summen av netto-posisjonene i hver valuta som en bruttostørrelse uten netting mellom valutaer. Nettoposisjonene er omregnet til norske kroner. Banken stresstester valutaposisjonene ved å analysere resultateffekten av en markedsendring på 10 prosentpoeng for hver enkelt valuta og i alle valutaer samlet.

Banken vil ha risiko for endringer i markedsverdi på porteføljene av obligasjoner, sertifikater og fond som følge av generelle endringer i kredittspreader. Banken bruker en metode som bygger på metodikken i Solvens II for oppfølging og styring av kredittspreadrisiko. Banken skal ha en moderat risikospredning. Det er etablert rammer som sikrer at porteføljen er diversifisert mot utstedere, sektorer og geografiske områder. Markedsrisikoen i porteføljene skal være moderat og porteføljen skal ha høy markedslivsdet. Det er etablert rammer og retningslinjer for bankens likviditetsrisiko. Hoveddelen av porteføljen skal ha en høy likviditet med liten avstand mellom kjøps- og salgskurser samt stor ordredybde.

Operasjonell risiko: Banken reduserer operasjonell risiko gjennom gode kontrollrutiner, godt etablert rutineverk og en egen risikokontroll- og compliance funksjon.

Andre risikoforhold: Banken vurderer løpende de endringer og krav banken står overfor som kan påvirke så vel resultat- som balanseutvikling.

SAMFUNNSANSVAR

Styret har fastsatt policy for etikk, samfunnsansvar og interessekonflikter. Dokumentet oppsummerer bankens overordnede verdigrunnlag og legger grunnlaget for de operasjonelle arbeidsrutiner for dette arbeidet i banken.

Banken ønsker i fortsettelsen å styrke sitt arbeid med å utvikle rutiner og retningslinjer for å bli mer bevisst bankens rolle knyttet til samfunnsansvar.

Det vises til bankens hjemmeside på www.paretobank.no for ytterligere informasjon.

MENNESKERETTIGHETER

Banken har sin virksomhet i Norge og møter ikke store utfordringer knyttet til menneskerettigheter i sin daglige virksomhet. Gjennom valg av produkter og leverandører ønsker banken å fremme støtte og respekt for anerkjente menneskerettigheter.

ARBEIDSTAKERRETTIGHETER OG SOSIALE FORHOLD

De ansatte er bankens viktigste ressurs. Trivsel på arbeidsplassen bidrar til at den enkelte yter sitt beste. Gjennom målrettet HMS-arbeid og kompetanse- og kulturbygging ønsker banken å utvikle sine medarbeidere og bidra til at banken fortsatt vil være en god og attraktiv arbeidsplass.

Utviklingen innenfor finansnæringen medfører stadig høyere krav til kunnskap og kompetanse. Det er derfor fokus på etterutdanning og kompetansehevede tiltak.

YTRE MILJØ

Utover eget forbruk av papir, energi og avfall forurenses banken ikke det ytre miljø. Banken ønsker å opptre ansvarlig i sitt forhold til klima og miljø der banken kan påvirke dette.

KORRUPSJON

Bankens policy for etikk, samfunnsansvar og interessekonflikter regulerer forhold som skal styrke bankens uavhengighet og integritet. Banken har i tillegg retningslinjer som skal bidra til å motvirke korrupsjon, hvitvasking samt tiltak mot virksomheter som ikke driver innenfor god forretningsskikk.

ORGANISASJON

Pareto Bank er en norsk forretningsbank med hovedkontor i Dronning Mauds gt. 3 i Oslo, hvor virksomheten drives fra.

Pareto Bank er en god arbeidsplass med høy etisk standard og gjensidig respekt mellom de ansatte. Banken har egne etiske retningslinjer for alle ansatte og tillitsvalgte. Disse omfatter forhold som gjelder taushetsplikt, habilitetsspørsmål, gaver og tjenester og handel med finansielle instrumenter.

Pareto Bank er en arbeidsplass der det er likestilling mellom kvinner og menn. Selskapet hadde ved årsskiftet totalt 35 faste ansatte, hvorav 24 menn og 11 kvinner. Styret mener den faktiske tilstand når det gjelder likestilling er tilfredsstillende og at det ikke er nødvendig å iverksette spesielle tiltak. Banken har en HMS-ansvarlig.

Arbeidsmiljøet anses å være godt. Andelen sykefravær i 2016 har vært lavt og var på totalt 253 dager, tilsvarende 3,13 %. Det har ikke vært registrert noen skader eller ulykker i 2016.

Banken har etablert insentivordninger for bankens ansatte. Disse omfatter en ordning med kjøp av aksjer i Pareto Bank subsidiert med inntil kr 1.500 pr. ansatt pr. år. I 2016 valgte 28 ansatte å benytte seg av dette tilbudet.

Pareto Bank har en ordning for overskuddsdeling som er basert på oppnådd resultat etter skatt og egenkapitalavkastning etter skatt. Overskuddsdeling skjer dersom banken leverer en egenkapitalavkastning etter skatt utover et innslagspunkt fastsatt av bankens styre hvert år. For 2016 vedtok styret et innslagspunkt på 6,5 %. En andel av resultatet utover 6,5 % egenkapitalavkastning utdeles til bankens ansatte som variabel godtgjørelse.

Styret har besluttet å avsette kr 16,2 mill. inkl. arbeidsgiveravgift og feriepenger for å møte denne forpliktelsen for 2016. Deler av avsetningen er betinget av bankens resultatutvikling i perioden 2017 til 2020, og kan bli tilbakeført. Styret har lagt vekt på godt utført arbeid gjennom høy måloppnåelse, kvalitet og arbeidsinnsats. Utbetalingen vil bli gjort i form av aksjer.

Godtgjørelsesutvalget utgått av styret skal sikre at banken har en godtgjørelsesordning som bidrar til å fremme og gi insentiver til god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking og å unngå interessekonflikter.

Styret retter en takk til bankens ansatte for en svært god innsats gjennom 2016.

Bankens Representantskap og Kontrollkomite ble avviklet med virkning fra 1. januar 2016. Dette ble gjort i forbindelse med at lov om finansforetak og finanskonsern («Finansforetaksloven») trådte i kraft 1. januar 2016. Endringene fører til organisatorisk forenkling og tydeliggjøring av ansvarsforholdene mellom selskapsorganene i Pareto Bank. Forslaget sees i sammenheng med nye krav til styreutvalg og uavhengige kontrollfunksjoner, herunder internrevisjon, compliance og risikostyring. Banken har således også etablert egen risikokontrollfunksjon, samt både risikoutvalg og revisjonsutvalg, som begge utgår av styret.

STYRETS SAMMENSETNING

Styret består av Åsmund Skår (leder), Brita Eilertsen (nestleder), Camilla Wahl, Carl Erik Steen, Per Kristian Spone og Lena Krog (ansattevalgt). Styret består av 3 menn og 3 kvinner.

I løpet av 2016 avholdt styret i banken 21 møter, hvorav 10 var ekstraordinære styremøter for behandling av større kredittengasjementer og for å fatte vedtak forbundet med emisjoner og børsnoteringer. På de ordinære møtene behandlet styret blant annet bankens forretningsplan, risikostyring og internkontroll, godkjenning av ulike retningslinjer, rutiner, instruksjoner og bankens finansielle utvikling.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Styret forholder seg til "Norsk anbefaling til eierstyring og selskapsledelse" (NUES) så langt denne passer. Styret har vedtatte retningslinjer for å fremme målet om effektivt å lede selskapet til fordel for selskapets aksjonærer og interessenter over lang sikt. Disse klargjør rolledelingen mellom aksjonærer, styre og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen og gir grunnlag for hvordan selskapets mål blir satt, oppnås og overvåkes. Styret foretar også en årlig evaluering av sitt arbeid og sin arbeidsform.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2016 er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift. Styret bekrefter at denne forutsetning er tilstede. Etter styrets oppfatning gir det fremlagte regnskapet med resultat, balanse og tilhørende noter god informasjon om selskapets drift og stilling ved årsskiftet. Det har ikke vært vesentlige hendelser som påvirker resultat og de verdierurderinger som er gjort. For øvrig har det ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som er av betydning for bedømmelsen av selskapet.

UTSIKTER FREMOVER

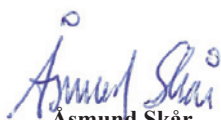
Resultatet for 2016 er bankens beste årsresultat noensinne. Lønnsomheten er god med en egenkapitalavkastning etter skatt på 15,9 %.

Banken har som følge av den negative markedsutviklingen innen shipping og offshore samt egne erfaringer innført en mer restriktiv kredittpolicy på området. Banken viderefører sin strategi om en forsiktig oppbygging av en diversifisert portefølje innen shipping & offshore. Norsk forankring er et bærende element i denne strategien.

Det er fortsatt høy aktivitet innen finansiering av boligutviklingsprosjekter. Aktiviteten fremover vil blant annet avhenge av boligprisutviklingen. Renteutvikling samt innskjøpskursene i ny boliglånsforskrift er forhold som vil kunne påvirke denne. Banken følger utviklingen tett og har et spesielt høyt fokus på oppfyllelse av krav til forhåndssalg, likviditet og egenkapitalbidrag.

Ren kjernekapitaldekning var 17,21 % ved utgangen av året. Pareto Bank er utvilsomt meget solid og handlefriheten er stor. Gjennom kapitaltilførsel og høy lønnsomhet er banken sikret en solid plattform for videre lønnsom vekst.

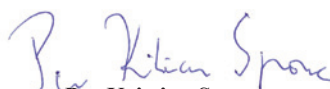
31.12.2016 / 01.03.2017
Styret i Pareto Bank ASA

Åsmund Skår
Styrets leder

Brita Eilertsen
nestleder

Carl Erik Steen
styremedlem

Camilla Wahl
styremedlem

Per Kristian Spone
Styremedlem

Lena Krog
styremedlem

RESULTATREGNSKAP

(NOK 1.000)	Noter	2016	2015
Renteinntekter og lignende inntekter		618 683	553 039
Rentekostnader og lignende kostnader		202 786	208 787
Netto renteinntekter	5	415 897	344 252
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		15 232	15 105
Provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester		597	470
Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper		2 533	0
Netto gevinst/(tap) på fin.instrumenter til virkelig verdi	3,6,7	24 534	-2 289
Andre driftsinntekter		342	56
Netto andre driftsinntekter	6	42 045	12 403
Sum netto inntekter		457 942	356 655
Lønn og andre personalkostnader	8,9,10,37	61 551	53 033
Administrasjonskostnader		18 384	14 987
Ordinære avskrivninger	21,22	4 272	4 568
Andre driftskostnader		14 600	10 098
Sum driftskostnader før nedskrivninger og tap	8	98 807	82 685
Driftsresultat før nedskrivninger og tap		359 135	273 970
Nedskrivninger og tap på utlån og garantier	3,12	30 661	31 635
Driftsresultat		328 474	242 335
Skattekostnad	11	81 167	67 690
Resultat etter skatt		247 308	174 646
Andre inntekter og kostnader		0	0
Totalresultat for perioden		247 308	174 646
Resultat etter skatt per aksje (NOK) ordinær og utvannet		4,08	3,91

BALANSE

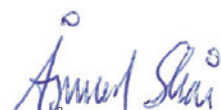
(NOK 1.000)	Note	31.12.2016	31.12.2015
Kontanter og fordringer på sentralbanker	14	57 075	459 229
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	14,16,17,18,31	747 274	362 528
Utlån til kunder	12,13,14,15,16,17,18,31	8 753 761	7 930 634
Sertifikater og obligasjoner	14,15,16,19,31	3 315 103	2 318 758
Finansielle derivater	14,15,27,28	12 725	7 658
Aksjer, andeler og andre verdipapirer	14,15,16,19	10	8 010
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	20	14 654	0
Immaterielle eiendeler	21	24 913	25 884
Utsatt skattefordel	11	12 019	25 174
Varige driftsmidler	22	735	785
Andre eiendeler		852	1 001
Forskuddsbetale kostnader og opptjente inntekter		1 641	346
Eiendeler		12 940 761	11 140 008

(NOK 1.000)		31.12.2016	31.12.2015
Innskudd fra kredittinstitusjoner	14,16	4 133	398
Innskudd fra kunder	14,15,16,23	7 646 800	6 454 925
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14,15,16,24	2 885 545	3 017 509
Finansielle derivater	14,15,27,28	55 805	83 346
Betalbar skatt	11	63 172	57 647
Annen gjeld	26	5 705	6 987
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	26	24 218	18 680
Ansvarlig lånekapital	14,16,25	270 221	150 125
Gjeld		10 955 599	9 789 617

Aksjekapital	38	703 436	510 000
Overkurs		424 615	225 469
Fond for urealiserte gevinster		7 746	4 752
Annen egenkapital		689 365	450 169
Fondsobligasjonslån		160 000	160 000
Egenkapital	30	1 985 163	1 350 391
Gjeld og egenkapital		12 940 761	11 140 008

Betingede forpliktelser	17,18,29	434 912	476 848
--------------------------------	-----------------	----------------	----------------

31.12.2016 / 01.03.2017
Styret i Pareto Bank ASA

Asmund Skår
Styrets leder

Brita Eilertsen
nestleder

Carl Erik Steen
styremedlem

Camilla Wahl
styremedlem

Per Kristian Spone
Styremedlem

Lena Krog
styremedlem

ENDRING I EGENKAPITALEN

(NOK 1.000)	Aksje- kapital	Overkurs	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Aksjonærenes egenkapital	Fonds- obligasjons- lån	Egenkapital
Egenkapital pr. 01.01.2015	510 000	225 469	15 932	297 564	1 048 964	160 000	1 208 964
Totalresultat for perioden	0	0	-11 180	185 825	174 645	0	174 645
Utbetalte renter fondsobligasjonslån	0	0	0	-10 765	-10 765	0	-10 765
Spart skatt på renter fondsobligasjoner	0	0	0	3 045	3 045	0	3 045
Utbetalt utbytte for 2014	0	0	0	-25 500	-25 500	0	-25 500
Egenkapital pr. 31.12.2015	510 000	225 469	4 752	450 169	1 190 390	160 000	1 350 391
Totalresultat for perioden	0	0	2 994	244 314	247 308	0	247 308
Utbetalte renter fondsobligasjonslån	0	0	0	-10 377	-10 377	0	-10 377
Spart skatt på renter fondsobligasjonslån	0	0	0	2 595	2 595	0	2 595
Aksje emisjon	193 436	199 146	0	0	392 583	0	392 583
Spart skatt på emisjonskostnader	0	0	0	2 665	2 665	0	2 665
Egenkapital pr. 31.12.2016	703 436	424 615	7 746	689 365	1 825 163	160 000	1 985 163

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(NOK 1.000)	2016	2015
Renteinnbetalinger fra sentralbanker og kredittinstitusjoner	3 552	8 180
Inn-/utbetalinger av innskudd fra kunder	1 191 875	-892 597
Renteutbetalinger på innskudd fra kunder	- 100 376	-167 022
Inn-/utbetalinger på lån til kunder	- 794 588	-754 935
Renteinnbetalinger på lån til kunder	559 816	491 749
Inn-/utbetalinger av innskudd fra kredittinstitusjoner	3 736	-1 179
Renteutbetalinger på innskudd fra kredittinstitusjoner	- 657	-974
Inn-/utbetalinger på sertifikater og obligasjoner	- 997 291	1 106 428
Renteinnbetalinger på sertifikater og obligasjoner	47 457	50 737
Inn-/utbetalinger på aksjer, andeler og andre verdipapirer	- 3 865	211 153
Inn-/utbetalinger av verdipapirgjeld	- 131 964	666 487
Renteutbetalinger av verdipapirgjeld	- 88 147	-71 663
Inn-/utbetaling finansiellederivater	57 142	-72 654
Provisjonsinnbetalinger	15 319	15 105
Provisjonsutbetalinger	- 597	-470
Utbetalinger til drift	- 95 510	-78 949
Betalt skatt	- 57 587	-83 434
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	- 391 687	425 961
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	- 215	-646
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0	6
Utbetalinger ved kjøp av immatrielle eiendeler	- 3 036	-5 403
Netto kontantstrøm investeringsaktiviteter	-3 251	-6 043
Innskutt egenkapital	392 583	0
Renteutbetalinger ansvarlig lånekapital	- 4 676	-5 224
Renteutbetalinger fondsobligasjonslån	- 10 377	-10 765
Utbetaling av utbytte	0	-25 500
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	377 530	-41 489
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-17 408	378 429
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01	821 757	443 328
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter	804 349	821 757

Kontanter og kontantekvivalenter er definert som fordringer på kredittinstitusjoner og sentralbanker uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist.

NOTE 1: GENERELL INFORMASJON

Pareto Bank ASA er en norsk forretningsbank med hovedkontor i Dronning Mauds gt. 3 i Oslo. Regnskapet ble vedtatt av styret 1. mars 2017

NOTE 2: SAMMENDRAG AV DE VIKTIGSTE REGNSKAPSPRINSIPPENE

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av regnskapet. Disse prinsippene er benyttet konsistent i alle perioder presentert, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

Omklassifisering av Fondsobligasjonslån

Pareto Bank har utstedt to evigvarende fondsobligasjonslån på totalt kr 160 mill. Det ene lånet utstedt 29.03.2012 på kr 110 mill. løper med en rente på 3 mnd. NIBOR + 600 bp. Det andre lånet utstedt 03.09.2014 på kr 50 mill. kroner løper med en rente på 3 mnd. NIBOR + 370 bp. Begge lånene er evigvarende med innløsningsrett for utsteder etter 5 år fra utstedelsesdato, uten insentiv til tilbakebetaling.

Avtalevilkårene innebærer at lånene inngår i bankens kjernekapital for kapitaldekningsformål.

Disse fondsobligasjonslånene er historisk klassifisert som gjeld i bankens regnskaper. Kombinasjonen av at lånene er evigvarende og at utsteder har en ubetinget formell rett til ikke å betale renter innebærer at disse lånene skal klassifiseres som egenkapital under IFRS (IAS 32).

Banken har derfor omklassifisert utestående fondsobligasjoner til egenkapital med virkning fra 01.01.2015. Disse er presentert på linjen fondsobligasjonslån under bankens egenkapital. Videre innebærer dette at rentene ikke presenteres på linjen for rentekostnader. Dette innebærer at totalresultatet øker med de tidligere kostnadsførte rentene etter skatt. Videre kommer utbetalte renter til fradrag i aksjonærenes egenkapital. Nettoeffekten på egenkapitalen er lik balanseført verdi av fondsobligasjonene.

For å sikre konsistent historisk presentasjon har banken endret sammenligningstallene for 2015. Dette har medført følgende endringer i regnskapet pr 31.12.2015:

Rentekostnader	- 11 279
Skattekostnad	3 045
Årsresultat	8 233
Gjeld – fondsobligasjoner	- 159 233
Egenkapital	159 233

2.1 Rammeverk for regnskapsavleggelsen

Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards og tilhørende fortolkninger som fastsatt av EU og trådt i kraft per 31. desember 2016, samt de ytterligere norske opplysningskravene som følger av regnskapsloven herunder årsregnskapsforskriften for banker, finansieringsforetak m.m.

Regnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i høy grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 3.

Nye og endrede standarder som er tatt i bruk av banken i 2016

Det er ingen nye eller endrede standarder eller fortolkninger av vesentlig betydning som er tatt i bruk av banken i 2016.

Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor banken ikke har valgt tidlig anvendelse

En rekke nye standarder, endringer til standardene og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som banken har valgt ikke å tidliganvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 9 *Finansielle instrumenter* omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser, nedskrivning samt sikringsbokføring. Den erstatter de deler av IAS 39 som omhandler tilsvarende problemstillinger. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidliganvendelse er tillatt. Banken planlegger å anvende standarden når denne trer i kraft.

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter og egenkapital-instrumenter. Klassifiseringen av gjeldsinstrumenter bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og

eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over utvidet resultat skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold («accounting mismatch»).

Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot utvidet resultat skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

Finansielle forpliktelser

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som i dagens IAS 39. Som hovedregel skal finansielle forpliktelser fortsatt måles til amortisert kost med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. En endring fra IAS 39 er at for finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, skal endringer i verdien som skyldes selskapets egen kredittrisiko innregnes i utvidet resultat med mindre dette skaper eller forsterker en «accounting mismatch», og ikke i resultatet som i dag. I tillegg kan en benytte virkelig verdi opsjonen for en gruppe finansielle forpliktelser eller finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser når disse forvaltes, og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi, i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi, og informasjonen om gis internt på dette grunnlag til foretakets nøkkelpersoner i ledelsen.

Bankens nåværende vurdering er at den nye standarden ikke nevneverdig vil påvirke bankens måling av finansielle eiendeler og forpliktelser.

Sikringsbokføring

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80–125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Etter IFRS 9 er det tilstrekkelig med en prospektiv (fremadskuende) effektivitetstest, mens sikringseffektiviteten etter IAS 39 må

vurderes både prospektivt og retrospektivt (tilbakeskuende). Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt.

De endrede reglene for sikringsbokføring påvirker ikke bankens regnskap da banken pt. ikke benytter seg av sikringsbokføring.

Nedskrivning for tap utlån og garantier

Etter dagens regler skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 vil gjelde for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og leieavtalefordringer omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden.

Banken har enda ikke trukket konklusjoner for hva som for utlån til kunder vil utgjøre en vesentlig økning i kredittrisiko eller den kvantitative effekten av overgangen til den nye standarden.

Banken har ennå ikke gjort beslutninger om hvilke overgangsregler som vil benyttes, men sammenligningstallene for 2017 vil ikke bli omarbeidet.

IFRS 15 *Inntekter fra kundekontrakter* omhandler inntektsføring. Standarden fordrer en inndeling av kundekontrakten i de enkelte ytelsesplikter. En ytelsesplikt kan være en vare eller en tjeneste. Inntekt regnskapsføres når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidliganvendelse er tillatt. Standarden vil ikke påvirke bankens regnskap i vesentlig grad.

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 vil primært påvirke leietakers regnskapsføring og vil føre til at nesten alle leieavtaler skal balanseføres. Standarden fjerner dagens skille mellom operasjonell og finansiell leie og krever innregning av en bruksrettseiendel (rett til å bruke den leide eiendelen) og en finansiell forpliktelse som utgjør nåverdien av leiebetalingene for bruksrettseiendelen. Unntak fra denne løsningen finnes for kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi.

Resultatregnskapet vil påvirkes også fordi den totale kostnaden vanligvis er høyere i de første årene av en leiekontrakt og lavere i senere år. I tillegg vil driftskostnader bli erstattet med renter og avskrivninger.

Utleiers regnskapsføring vil ikke endres vesentlig. Noen forskjeller kan oppstå som følge av ny veiledning om definisjonen av en leieavtale. Under IFRS 16 er, eller inneholder en kontrakt, en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel for en periode i bytte mot vederlag.

Standarden trer i kraft for regnskapsår som begynner 1. januar 2019.

Bankens foreløpig vurdering er at den nye standarden vil kunne påvirke bokføringen av bankens husleiekontrakt.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på bankens regnskap.

2.2 Omregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Regnskapet presenteres i norske kroner (NOK) som også er bankens funksjonelle valuta. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til kurs på balansedagen. Verdiendringer som følge av endret kurs mellom transaksjons- og balansedag resultatføres.

2.3. Gjensalgavtaler

Kjøp av verdipapirer med avtale om tilbakesalg klassifiseres som utlån til og fordringer på kunder. Differansen mellom kjøp og salgpris periodiseres som renteinntekt.

2.4. Finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på det tidspunkt Pareto Bank blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser. Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og Pareto Bank i hovedsak har overført risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Klassifisering

Finansielle instrumenter blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.
- Utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost.

Finansielle forpliktelser:

- Finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.
- Andre finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost.

Finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet:

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. I den første kategorien inngår bankens finansielle derivater med mindre de er en del av en sikring. Den andre kategorien omfatter sertifikater og obligasjoner, utlån til og innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner med rentebinding, samt gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer. Vedrørende gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer har banken fra 1. januar 2014 kun klassifisert de med rentebinding ("fast rente") i denne kategorien. Finansielle instrumenter er klassifisert i kategorien bestemt til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet for i vesentlig grad å redusere inkonsistens i måling (regnskapsmessig misforhold). Den viktigste årsak til at et regnskapsmessig misforhold ellers ville oppstått er at alle finansielle derivater skal måles til virkelig verdi og at disse i utstrakt bruk benyttes for økonomisk sikring av markedsrisiko.

Utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost:

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler som ikke er derivater og som har faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked. Kategorien omfatter utlån og fordringer samt obligasjoner som ikke er definert som eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Andre finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost:

Kategorien omfatter innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner uten rentebinding og andre finansielle forpliktelser, som ikke er bestemt som forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Måling

Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet, balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonskostnader. Andre forpliktelser regnskapsført til amortisert kost balanseføres første gang til virkelig verdi med fradrag for transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler og forpliktelser som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelse til virkelig verdi og transaksjonskostnader resultatføres. Finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet måles i etterfølgende perioder til virkelig verdi. Utlån og fordringer og andre finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente.

Verdimåling til virkelig verdi:

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan byttes i, eller en forpliktelse kan gjøres opp i mellom uavhengige parter. Ved beregning legges forutsetning om fortsatt drift til grunn og avsetning for kredittrisiko i instrumentet blir inkludert ved verdsettelsen.

For finansielle instrumenter der motsvarende markedsrisiko kan påvises med tilstrekkelig sannsynlighet, benyttes midtkurser på balansedagen. Øvrige finansielle eiendeler og forpliktelser verdsettes til henholdsvis kjøps- og salgskurser. For finansielle

instrumenter der det er mulig å fremskaffe eksterne observerbare priser, kurser eller volatiliteter og disse prisene representerer faktiske og hyppige markedstransaksjoner, benyttes den noterte prisen innhentet fra enten en børs eller megler. I den grad det ikke er notert priser for instrumentet, dekomponeres instrumentet, og verdsettes på bakgrunn av priser på de enkelte komponentene. Dette omfatter de fleste derivater som valutaterminer og renteswapper samt, sertifikater og obligasjoner.

For øvrige finansielle instrumenter som innskudd og utlån fra kunder og kredittinstitusjoner med rentebinding, beregnes kontraktsfestede kontantstrømmer neddiskontert med markedsrente inklusive en kredittrisikomargin på balansetidspunktet.

Verdimåling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, måles til amortisert kost og inntektene beregnes etter instrumentets effektive rente (internrente). Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontraktstrømmen inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader som ikke betales av kunden. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmer neddiskontert med internrenten.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Dersom objektive bevis for verdifall på utlån kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med eiendelens internrente. Internrenten som benyttes, er eiendelens internrente før objektive bevis for verdifall blir identifisert. Objektive bevis for verdifall omfatter vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandling eller der andre konkrete forhold har inntruffet. Nedskrivning reduserer utlånets regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres under "Tap på utlån og garantier m.v." Renter beregnet etter internrentemetoden på nedskrevet verdi av eiendelen inngår i "Netto renteinntekter".

Utlån vurderes også gruppevis. Dersom det foreligger objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall foretas det nedskrivning.

Presentasjon i balanse og resultatregnskap

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer balanseføres, avhengig av motpart, enten som utlån til og fordring på kredittinstitusjoner eller utlån til og fordring på kunder, uavhengig av verdimålingsprinsipp. Renteinntekter på finansielle instrumenter klassifisert som utlån inkluderes i "Renteinntekter og lignende inntekter". Verdiendringer som kan knyttes til nedskrivning av utlån, inngår i "Nedskrivninger og tap på utlån og garantier".

Øvrige verdiendringer på utlån med rentebinding som vurderes til virkelig verdi inngår i linjen "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Sertifikater, obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

I denne kategorien inngår verdipapirer bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet. Renteinntekter inkluderes i "Renteinntekter og lignende inntekter". Øvrige verdiendringer inngår i linjen "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Finansielle derivater

Finansielle derivater vurderes til virkelig verdi over resultat og presenteres som eiendel dersom verdien er positiv og som forpliktelse dersom verdien er negativ. Renteinntekter og –kostnader for finansielle derivater og verdiendringer inngår i "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Innskudd fra kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder Gjeld til kredittinstitusjoner og kunder er regnskapsført, avhengig av motpart, enten som innskudd fra kredittinstitusjon eller som innskudd fra kunder, uavhengig av verdimålingsprinsipp. Rentekostnader inkluderes i "Rentekostnader og lignende kostnader". Øvrige verdiendringer inngår i linjen "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

I denne kategorien inngår gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet. Rentekostnader inkluderes i "Rentekostnader og lignende kostnader". Øvrige verdiendringer inngår i linjen "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

Utstedte finansielle garantier

Kontrakter som medfører at banken må godtgjøre innehaveren for et tap som følge av at en spesifikk debitor unnlater å betale i samsvar med betingelsene i et gjeldsinstrument, klassifiseres som utstedte finansielle garantier. Provisjonsinntekter føres over garantiens løpetid under "Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester". Verdiendringer som følge av kredittengasjementer som er nedskrevet, er bokført under "Nedskrivninger og tap på utlån og garantier". Øvrige verdiendringer av utstedte finansielle garantier er balanseført under "Avsetninger for forpliktelser".

Derivater og sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontraktene inngås, og deretter løpende til virkelig verdi. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Banken har øremerket enkelte derivater som sikring av virkelig verdi av fastrente obligasjoner (verdisikring).

Ved inngåelse av sikringsforholdet dokumenterer banken sammenhengen mellom sikringsinstrumentene og sikringsobjektene, i tillegg til formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Banken dokumenterer også sin vurdering av hvorvidt derivatene som benyttes er svært effektive i å utligne endringene i virkelig verdi knyttet til sikringsobjektene. Slike vurderinger dokumenteres både ved inngåelse av sikringsforholdet og løpende i sikringsperioden.

Endringer i virkelig verdi på derivater som øremerkes og kvalifiserer for sikring av virkelig verdi og som er effektive, resultatføres sammen med endringen i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen på sikringsobjektet under «Netto gevinst/(tap) finansielle instrumenter til virkelig verdi».

2.5. Nettopresentasjon av finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser presenteres netto i balansen bare når det er en ubetinget motregningsrett som kan håndheves juridisk og en har til hensikt å gjøre opp netto eller realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen samtidig.

2.6. Periodisering av renter og gebyrer

Renter og provisjoner resultatføres etter som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester, inntektsføres når de betales. Etableringsgebyrer inngår i kontantstrømmene ved beregning av amortisert kost og inntektsføres under "Renteinntekter og lignende inntekter" etter internrentemetoden. Gebyrer som inngår ved etablering av finansielle garantier, inngår i verdsetting av garantien og inntektsføres over løpetiden under "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter til virkelig verdi".

2.7. Inntektsføring av renter

Renteinntekter inntektsføres ved bruk av internrentemetoden. Dette innebærer løpende inntektsføring av nominelle renter med tillegg av amortisering av etableringsgebyrer fratrukket direkte etableringskostnader. Inntektsføring av renter etter internrentemetoden benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet. Renteinntekter på nedskrevne kredittengasjementer beregnes som internrente av nedskrevet verdi.

2.8. Varige driftsmidler

Materielle eiendeler er klassifisert som varige driftsmidler og vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer utgifter direkte relatert til anskaffelsen. Reparasjoner og vedlikehold kostnadsføres løpende i resultatregnskapet. Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet brukstid. Inventar etc. avskrives over 2 - 5 år og EDB-utstyr over inntil 2 - 3 år. Eiendelenes restverdier og brukstider vurderes årlig og justeres om nødvendig. Det vurderes også løpende hvorvidt det foreligger behov for nedskrivning.

2.9. Immaterielle eiendeler

Kjøpt programvare/-lisenser og bankens tilknytning til norsk infrastruktur for betalingsformidling er klassifisert som immaterielle eiendeler og balanseføres til anskaffelseskost med tillegg av utgifter til å gjøre programvaren klar til bruk. Disse avskrives i samsvar med avtalenes varighet og eiendelens forventede økonomiske levetid. Utvikling av programvare balanseføres og dersom verdien vurderes som vesentlig og forventes å ha varig verdi, avskrives denne over anslått levetid. Eiendelenes restverdier og brukstider vurderes årlig og justeres om nødvendig. Det vurderes også løpende hvorvidt det foreligger behov for nedskrivning.

2.10. Pensjoner

Banken har innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte, og ordningen ivaretas av et livsselskap. Banken betaler et årlig tilskudd til den enkelte ansattes kollektive pensjonssparing på 5 % av lønn mellom 1 og 6 G, og 8 % av lønn mellom 6 og 12 G. Banken har ingen ytterligere forpliktelser etter at det årlige innskuddet er betalt. Premie inklusive arbeidsgiveravgift kostnadsføres direkte.

2.11. Skatter

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret samt endring i utsatt skatt på midlertidige forskjeller. Midlertidige forskjeller er forskjeller mellom balanseposters regnskapsførte og skattemessige verdi. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skatteregler som gjelder på balansedagen og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten skal gjøres opp. Utsatt skattefordel blir balanseført i den grad det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt.

2.12. Utbytte

Foreslått utbytte inngår som del av egenkapitalen inntil det er besluttet på generalforsamlingen. Foreslått utbytte inngår ikke i beregning av kapitaldekningen.

2.13. Leieavtaler

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Pareto Bank har kun operasjonelle leieavtaler. Leiekostnader kostnadsføres lineært over leieperioden.

2.14 Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er selskaper der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt der konsernet har mellom 20 og 50 % av stemmerettene. Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. Investeringen regnskapsføres på kjøpstidspunktet til anskaffelseskost, og bankens andel av resultatet i etterfølgende perioder inntektsføres eller kostnadsføres. Balanseført beløp inkluderer eventuell implisitt goodwill identifisert på kjøpstidspunktet.

2.15 Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstilling er utarbeidet ved bruk av direkte metode.

2.16. Hendelser etter balansedagen

Informasjon som fremkommer etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen, vil inngå i grunnlaget for vurdering av regnskapsestimer i regnskapet og vil således være hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom disse er vesentlige. Bankens regnskapsavleggelse vil i noen grad være basert på estimer og skjønnsmessige vurderinger. Disse er basert på historisk erfaring, og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlig på balansedagen. De regnskapsmessige estimatene vil sjelden være fullt ut i samsvar med endelig utfall, og representerer en risiko for fremtidige vesentlige endringer i balanseført verdi på finansielle instrumenter.

NOTE 3: REGNSKAPSESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Anvendelse av estimer

Bankens regnskapsavleggelse vil i noe grad være basert på estimer og skjønnsmessige vurderinger. Disse er basert på historisk erfaring, og forventninger om fremtidig hendelser som anses være sannsynlig på balansedagen. De regnskapsmessige estimatene vil sjelden være fullt ut i samsvar med endelig utfall, og representerer en risiko for fremtidige vesentlige endringer i balanseført verdi på finansielle instrumenter og immaterielle eiendeler.

Verdimåling til virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan byttes i, eller en forpliktelse kan gjøres opp i mellom uavhengige parter. Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked, fastsettes ved bruk av verdsettelsesteknikker. Banken vurderer og bruker metoder og forutsetninger som så langt som mulig, er basert på markedsforholdene på balansedagen. Dette omfatter bankens beholdning av sertifikater og obligasjoner, finansielle derivater samt innskudd og utlån med rentebinding. Metoder og forutsetninger for beregning av virkelig verdi er forøvrig beskrevet i bankens regnskapsprinsipper og note 15 i årsregnskapet.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Dersom objektive bevis for verdifall på utlån kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med eiendelens internrente. Objektive bevis for verdifall omfatter vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, tilfeller der det anses som sannsynlig at debitor vil innlede gjeldsforhandling eller der andre konkrete forhold har inntruffet.

Det har vært observert objektive bevis for verdifall i grupper av lån som har gitt grunnlag for nedskrivninger. I dette ligger at vurderingene skjer med utgangspunkt i tilnærminger og erfaringsmateriale både på det enkelte engasjement som relatert til makroøkonomiske forhold og forventninger til disse.

Det vises også til bankens regnskapsprinsipper.

Andre forhold

Banken er ikke part i noen rettsvister.

NOTE 4: SEGMENTER

Utfra bankens størrelse og satsningsområder er alle kredittaktiviteter samlet i et kredittområde. Pareto Bank styrer og følger opp kredittaktivitetene som et samlet forretningsområde.

NOTE 5: NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER

(NOK 1.000)	2016	2015
Renteinnt. og lign.innt. av utlån til og fordr. på sentralbanker, amortisert kost	292	608
Renteinnt. og lign.innt. av utlån til og fordr. på kredittinst., amortisert kost	4 421	5 085
Renteinnt. og lign.innt. av utlån til og fordr. på kunder, virkelig verdi	559	606
Renteinnt. og lign.innt. av utlån til og fordr. på kunder, amortisert kost	479 508	434 484
Renteinnt. og lign.innt. av sertifikater og obligasjoner, virkelig verdi	51 370	52 239
Etableringsprovisjoner m.v.	60 371	40 632
Provisjonsinntekter m.v.	22 150	19 383
Andre renteinntekter og lignende inntekter	10	3
Renteinntekter og lignende inntekter	618 683	553 039
Rentekostn. og lign. kostn. på gjeld til finansinst., virkelig verdi	0	457
Rentekostn. og lign. kostn. på gjeld til finansinst., amortisert kost	493	737
Rentekostn. og lign. kostn. på innskudd fra kunder, virkelig verdi	40 728	45 150
Rentekostn. og lign. kostn. på innskudd fra kunder, amortisert kost	67 279	78 408
Rentekostn. og lign. kostn. på verdipapirgjeld, virkelig verdi	21 413	37 994
Rentekostn. og lign. kostn. på verdipapirgjeld, amortisert kost	62 267	35 380
Rentekostn. og lign. kostn. på ansvarlig lånekapital, amortisert kost	4 891	5 057
Sikringsfondsavgift	5 716	5 420
Andre rentekostnader og lignende kostnader, amortisert kost	0	182
Rentekostnader og lignende kostnader	202 786	208 787
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	415 897	344 252

NOTE 6: ANDRE INNTEKTER

(NOK 1.000)	2016	2015
Provisjonsinntekter fra betalingsformidling	607	577
Provisjonsinntekter garantier	11 505	10 432
Provisjonsinntekter betingede tegninger	0	118
Provisjoner investeringstjenester	2 619	2 191
Interbankprovisjoner	32	27
Provisjonsinntekter fra andre banktjenester	469	1 761
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	15 232	15 105
Provisjonskostnader ved betalingsformidling	588	463
Interbankprovisjoner	9	7
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	597	470
Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper	2 533	0
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi	24 534	-2 288
Andre driftsinntekter	342	56
Netto andre driftsinntekter	42 045	12 403

NOTE 7: NETTO GEVINST/(TAP) PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

(NOK 1.000)	2016	2015
Netto gevinst/(tap) på valuta	-17 050	-1 312
Netto gevinst/(tap) på valutaderivater	25 290	11 735
Netto gevinst/(tap) på rentederivater	-2 678	-5 095
Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter, trading	5 562	5 327
Netto gevinst/(tap) på utlån til kunder	-198	-139
Netto gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	18 573	-47 279
Netto gevinster/(tap) på aksjer og andeler	790	4 522
Netto gevinst/(tap) på verdipapirgjeld	-459	16 916
Netto gevinst/(tap) på innskudd fra kunder	266	8 014
Netto gevinst/(tap) på fin. instrumenter til virkelig verdi	18 972	-17 965
Netto gevinst/(tap) på derivater sikring	0	-5 320
Netto gevinst/(tap) på obligasjoner sikret	0	15 669
Netto gevinst/(tap) på sikrede poster	0	10 349
Netto gevinst/(tap) på fin. instrumenter til virkelig verdi	24 534	-2 289

NOTE 8: DRIFTSKOSTNADER

(NOK 1.000)	2016	2015
Ordinære lønnskostnader	31 883	31 522
Avsetning overskuddsdeling	16 159	10 773
Honorarer tillitsvalgte	1 247	1 203
Pensjonskostnader	2 235	2 508
Arbeidsgiveravgift	8 025	5 006
Andre personalkostnader	2 001	2 022
Lønn og andre personalkostander	61 551	53 033
IT-kostnader	12 056	10 642
Kontorrekvisita, porto mv.	1 295	1 223
Salg, representasjon og markedsføring	3 891	2 046
Andre administrasjonskostnader	1 142	1 075
Administrasjonskostnader	18 384	14 987
Husleie og andre driftskostnader leide lokaler	3 301	3 346
Honorarer revisor, konsulent og juridisk bistand	9 969	5 173
Medlemskontingenter	870	919
Forsikringer	405	406
Øvrige driftskostnader	55	253
Andre driftskostnader	14 600	10 098
Avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4 272	4 568
Sum driftskostnader	98 807	82 685

NOTE 9: PENSJONSKOSTNADER

Pareto Bank er pliktig å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon og har en pensjonsordning som oppfyller kravene etter loven. Banken har en innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte dekket i Storebrand Livsforsikring AS. Pensjonsytelsene omfatter alderspensjon, uførepensjon, ektefelle- og barnepensjon. Det er tegnet innskuddsfritak på ordningene og det er 30 års tjenestetid for å få rett til uavkortede forsikringsytelser.

Pensjonsgrunnlaget er årlig lønn medregnet faste tillegg, hvor det innbetales årlig 5% av pensjonsgrunnlaget mellom 1 G og 6 G og 8% for pensjonsgrunnlag mellom 6 G og 12 G. Pensjonsalderen er 67 år.

Det er også tegnet en uførepensjon i form av en kollektiv livrente for lønn som overstiger 12 G. Pensjonsgrunnlaget er lønn som overstiger 12 G. Det er også tegnet innskuddsfritak på ordningene. Det er 30 års tjenestetid for å få rett til uavkortede forsikringsytelser. Uførepensjonen er på 45% av lønnen over 12 G.

Banken har ingen pensjonsforpliktelser utover innbetalt årlig premie på nevnte ordninger.

(NOK 1.000)	2016	2015
Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	1 993	2 242
Pensjonskostnad livrente	242	266
Pensjonskostnad	2 235	2 508

NOTE 10: ANTALL ANSATTE/ÅRSVERK

	2016	2015
Antall ansatte per 31.12	35,0	33,0
Antall årsverk per 31.12	34,0	33,0
Gjennomsnittlig antall ansatte	33,8	29,6
Gjennomsnittlig antall årsverk	33,3	30,0

NOTE 11: SKATTEKOSTNAD

(NOK 1.000)

Midlertidige forskjeller	2016	2015
Immaterielle eiendeler	1 740	2 052
Utlån til kunder	0	198
Sertifikater og obligasjoner	10 328	6 311
Derivater	12 137	7 097
Positive midlertidige forskjeller	24 205	15 658
Varige driftsmidler	-266	-292
Sertifikater og obligasjoner	-11 553	-23 495
Sertifikater og obligasjoner - egenutstedte	-15	-3 492
Innskudd fra kunder	-4 641	-4 907
Aksjer, andeler og andre verdipapirer	0	0
Derivater	-55 805	-84 167
Negative midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring	-72 280	-116 353
Grunnlag for utsatt skatt i balansen	-48 075	-100 695
Utsatt skatt/skattefordel	-12 019	-25 174

Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

Resultat før skattekostnad	328 474	231 057
Permanente forskjeller	-23 165	908
Grunnlag for årets skattekostnad	305 309	231 965
Endring i forskjeller som inngår i grunnlag for utsatt skatt	-52 620	-18 458
Grunnlag for betalbar skatt i resultatregnskapet	252 689	213 507
Skattepliktig inntekt (grunnlag for betalbar skatt i balansen)	252 689	213 507

NOTE 11: SKATTEKOSTNAD, FORTSATT...

(NOK 1.000)

Fordeling av skattekostnaden	2016	2015
Betalbar skatt (25% av grunnlag betalbar skatt i resultatregnskapet)	63 172	57 647
Endring i utsatt skatt/skattefordel	13 155	6 998
Poster ført direkte mot egenkapitalen	5 259	0
For mye/lite avsatt skatt forrige år	-419	0
Skattekostnad (25% av grunnlag for årets skattekostnad)	81 167	64 645

Betalbar skatt i balansen

Betalbar skatt på årets resultat	63 172	57 647
Skattevirkning av konsernbidrag	0	0
Betalbar skatt i balansen	63 172	57 647

NOTE 12: NEDSKRIVNINGER OG TAP

(NOK 1.000)

	2016	2015
Periodens tapskostnader		
Endring i individuelle nedskrivninger	21 642	17 597
Endring i gruppenedskrivninger	5 000	14 000
Konstaterte tap mot tidligere nedskrivning	4 002	0
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivning	18	38
Inngang på tidligere konstaterte tap	0	0
Endring i spesifiserte avsetninger på garantiansvar	0	0
Nedskrivninger og tap på utlån og garantier	30 661	31 635

Individuelle nedskrivninger

Individuelle nedskrivninger 01.01	17 597	0
- Konstaterte tap mot tidligere nedskrivninger	4 002	0
+ Økte individuelle nedskrivninger	31 912	0
+ Nye individuelle nedskrivninger	0	17 597
- Tilbakeførte nedskrivninger	6 358	0
Individuelle nedskrivninger 31.12	39 150	17 597

Gruppenedskrivninger

Gruppenedskrivninger 01.01	40 700	26 700
+ Periodens endring i gruppenedskrivning	5 000	14 000
Gruppenedskrivninger 31.12	45 700	40 700

NOTE 13: MISLIGHOLD

(NOK 1.000)

31.12.2016 31.12.2015

Misligholdte engasjement

Brutto misligholdte engasjement	74 475	143 549
Individuelle nedskrivninger	10 996	17 597
Netto misligholdte engasjement	63 479	125 952
Avsetningsgrad	14,76 %	12,26 %
Misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,72 %	1,58 %

Misligholdte engasjementer er engasjementer hvor kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Øvrige tapsutsatte engasjement

Øvrige tapsutsatte engasjement	145 952	0
Individuelle nedskrivninger	28 154	0
Netto tapsutsatte engasjement	117 797	0
Avsetningsgrad	19,29 %	0,00 %
Øvrige tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	1,33 %	0,00 %

Øvrige tapsutsatte engasjementer er engasjementer, som ikke er misligholdt etter definisjonen over men hvor det er foretatt en neskrivning.

Forfalte utlån, ekskl. utlån med nedskrivning

6-30 dager	1 934	26 364
31-60 dager	69 193	31 690
61-90 dager	0	20 200
> 90 dager	47 955	90 757
Sum	119 081	169 011

NOTE 14: KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

Per 31.12.2016 (NOK 1.000)	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	57 075	57 075
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	747 274	747 274
Utlån til kunder	0	8 753 761	8 753 761
Sertifikater og obligasjoner	3 315 103	0	3 315 103
Aksjer, andeler og andre verdipapirer	10	0	10
Finansielle derivater	12 725	0	12 725
Eiendeler	3 327 838	9 558 110	12 885 948
Innskudd fra kredittinstitusjoner	0	4 133	4 133
Innskudd fra og gjeld til kunder	1 789 370	5 857 430	7 646 800
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	62 441	2 823 104	2 885 545
Finansielle derivater	55 805	0	55 805
Ansvarlig lånekapital	0	270 221	270 221
Gjeld	1 907 616	8 954 888	10 862 504

Per 31.12.2015 (NOK 1.000)	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Finansielle instrumenter
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	459 229	459 229
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	362 528	362 528
Utlån til kunder	11 809	7 918 825	7 930 634
Sertifikater og obligasjoner	2 318 758	0	2 318 758
Aksjer, andeler og andre verdipapirer	8 010	0	8 010
Finansielle derivater	7 658	0	7 658
Eiendeler	2 346 235	8 740 582	11 086 817
Innskudd fra kredittinstitusjoner	0	398	398
Innskudd fra og gjeld til kunder	1 360 247	5 094 678	6 454 925
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 003 904	2 013 605	3 017 509
Finansielle derivater	83 346	0	83 346
Ansvarlig lånekapital	0	150 125	150 125
Gjeld	2 447 497	7 258 805	9 706 303

NOTE 15: FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Klassifisering av verddivurdering etter pålitelighet i benyttet informasjon

Per 31.12.2016

(NOK 1.000)

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Finansielle instrumenter
Sertifikater og obligasjoner	0	3 315 103	0	3 315 103
Aksjer og andeler i fond	0	0	10	10
Finansielle derivater	0	12 725	0	12 725
Eiendeler	0	3 327 828	10	3 327 838
Innskudd fra kunder	0	0	1 789 370	1 789 370
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	62 441	0	62 441
Finansielle derivater	0	55 805	0	55 805
Gjeld	0	118 246	1 789 370	1 907 616

Klassifisering av verddivurdering etter pålitelighet i benyttet informasjon

Per 31.12.2015

(NOK 1.000)

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Finansielle instrumenter
Utlån til kunder	0	0	11 809	11 809
Sertifikater og obligasjoner	0	2 318 758	0	2 318 758
Aksjer og andeler i fond	0	0	8 010	8 010
Finansielle derivater	0	7 658	0	7 658
Eiendeler	0	2 326 416	19 819	2 346 235
Innskudd fra kunder	0	0	1 360 247	1 360 247
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	1 003 904	0	1 003 904
Finansielle derivater	0	83 346	0	83 346
Gjeld	0	1 087 250	1 360 247	2 447 497

NOTE 15: FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI, FORTSATT...

Det har ikke vært bevegelser mellom nivå 1 og 2 i periodene.

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi er vurdert i et virkelig verdi-hierarki som reflekterer påliteligheten av benyttet informasjon etter følgende nivåer:

Nivå 1: Markedspris (ujustert) som er notert i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser.

Nivå 2: Markedspris som ikke er notert, men som er observerbar for eiendeler eller forpliktelser enten direkte (for eksempel som priser) eller indirekte (for eksempel utledet fra priser).

Nivå 3: Informasjon som ikke er basert på observerbare markedsdata.

Metode for beregning av virkelig verdi på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi:

Utlån til kunder

Banken beregner kontraktsfestede kontantstrømmer neddiskontert med markedsrente inklusive en kredittpremie på balansetidspunktet. Kredittpremie innhentes fra uavhengige meglere i større finansinstitusjoner.

Sertifikater og obligasjoner

Banken innhenter markedspriser og kredittspreader fra uavhengige meglere i større finansinstitusjoner for å beregne virkelig verdi.

Andeler i fond

Banken innhenter markedsverdien av fondsandeler fra den enkelte fondsforvalter.

Innskudd fra kunder, finansinstitusjoner og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Banken beregner kontraktsfestede kontantstrømmer neddiskontert med markedsrente med påslag av bankens anslåtte kredittspreader i henholdsvis innskudds- og verdipapirmarkedet på balansetidspunktet.

Finansielle derivater

Virkelig verdi av finansielle derivater beregnes utfra neddiskonterte kontantstrømmer basert på valutakurser og aktuelle rentekurver på balansetidspunktet.

Se også beskrivelse i Note 2: Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene.

NOTE 15: FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI, FORTSATT...

Endringer i finansielle instrumenter nivå 3

Per 31.12.2016

(NOK 1.000)	Utlån og fordringer på kunder	Aksjer og andeler i fond	Sum eiendeler	Innskudd fra og gjeld til kunder	Sum gjeld
Balanse pr. 01.01.2016	11 809	8 010	19 819	1 360 247	1 360 247
Gevinst/(tap) ført i resultat under linjen for netto gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi	-198	0	-198	266	266
Omklassifisering tilknyttede selskaper	0	-8 000	-8 000	0	0
Inn- og utbetalinger til motparter	11 611	0	3 611	428 857	428 857
Balanse pr. 31.12.2016	0	10	10	1 789 370	1 789 370
Sum gevinst/tap for perioden for finansielle instrumenter som er i behold på balansedagen, er ført på netto gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi	-198	0	-198	266	266

Endringer i finansielle instrumenter nivå 3

Per 31.12.2015

(NOK 1.000)	Utlån og fordringer på kunder	Aksjer og andeler i fond	Sum eiendeler	Innskudd fra og gjeld til kunder	Sum gjeld
Balanse pr. 01.01.2015	15 529	4 005	19 534	2 886 388	2 886 388
Gevinst/(tap) ført i resultat under linjen for netto gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi	-139	0	-139	-9 102	-9 102
Inn- og utbetalinger til motparter	-3 581	4 005	424	-1 517 039	-1 517 039
Balanse pr. 31.12.2015	11 809	8 010	19 819	1 360 247	1 360 247
Sum gevinst/tap for perioden for finansielle instrumenter som er i behold på balansedagen, er ført på netto gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi	-139	0	-139	8 014	8 014

Sensitivitetsanalyse, nivå 3

	Balanseført verdi pr. 31.12.2016	Effekt av forutsetninger
Innskudd fra og gjeld til kunder	1 789 370	1 439
	Balanseført verdi pr. 31.12.2015	Effekt av forutsetninger
Utlån og fordringer på kunder	11 809	-10
Innskudd fra og gjeld til kunder	1 360 247	1 319

For utlån til kunder til virkelig verdi er det kun marginendringer som er en ikke observerbar input til virkelig verdi beregningen. For å vise sensitiviteten på innskudd fra og gjeld til kunder er det lagt til grunn en endring i 10 basispunkter på kredittspreaden/diskonteringsrenten på det enkelte innskudd.

NOTE 16: VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

(NOK 1.000)	31.12.2016		31.12.2015	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 351 022	2 831 890	2 013 605	1 994 816
Ansvarlig lånekapital	270 221	265 562	150 125	145 500
Gjeld	2 621 243	3 097 452	2 163 730	2 140 316

Metode for beregning av virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost

Verdsettingen er gjort med utgangspunkt i de enkelte instrumentenes egenskaper og verdier på balansetidspunktet. Verdiene er beregnet med utgangspunkt i priser notert i aktive markeder der slik informasjon er tilgjengelig, interne modeller som beregner en teoretisk verdi når det ikke finnes aktive markeder, eller sammenligning mellom priser på instrumentene i porteføljen i forhold til siste tilgjengelige transaksjonspriser. Verdsettingen er gjort med utgangspunkt i de enkelte instrumentenes egenskaper og verdier på balansetidspunktet.

Slike verddivurderinger vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurdering av de samme instrumenter. Avvik skyldes blant annet forskjellig oppfatning av markedsutsikter, markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav, samt avvik i tilgang på presis informasjon.

Sertifikater og obligasjoner

Banken innhenter markedsverdier fra informasjonssystemet Bloomberg fra større finansinstitusjoner for å beregne virkelig verdi.

Ansvarlig lånekapital

Virkelig verdi av ansvarlig lånekapital er satt til antatte omsetningsverdi basert priser oppgitt fra meglerhus.

For balansepostene kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån til kunder, innskudd fra kredittinstitusjoner, innskudd fra kunder er balanseført verdi tilnærmet lik virkelig verdi.

NOTE 17: KREDITTENGASJEMENTER FORDELT PÅ KUNDEGRUPPER

(NOK 1.000)	Utlån		Garantier		Ubenyttede kredittrammer	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Personkunder	458 115	430 686	1 501	1 501	338 734	328 256
Jordbruk, skogbruk og fiske	0	101	0	0	6 000	5 899
Industri	31 759	26 469	600	600	8 097	14 766
El-, gass-, damp- og varmtvannsfors.	0	0	4 323	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	1 849 064	1 705 428	85 576	80 612	573 195	377 118
Varehandel	14 596	8 771	196	196	8 536	15 337
Transport og lagring	725 171	672 069	500	0	4 411	5 898
Overnattings- og serveringsvirksomhet	32 249	11 750	0	0	1	0
Informasjon og kommunikasjon	7 327	515	1 656	1 656	24 173	25 485
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	808 784	959 136	8 807	4 820	248 512	200 166
Omsetning og drift av fast eiendom	3 313 299	3 023 908	201 318	253 631	710 217	765 446
Faglig , vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	988 257	394 797	13 581	15 201	197 564	58 264
Forretningsmessig tjenesteyting	149 042	137 719	2 300	2 050	64 432	30 671
Helse-, sosialtjenester og underholdning	9 504	9 584	0	0	3 496	3 416
Utlandet	428 632	587 262	114 554	116 581	50 389	43 326
Sum kunder, hovedstol	8 815 799	7 968 195	434 912	476 848	2 237 757	1 874 048
Periodiserte renter og amortisering	22 812	20 539	0	0	0	0
Nedskrivninger	-84 850	-58 297	0	0	0	0
Justering til virkelig verdi	0	198	0	0	0	0
Sum kunder	8 753 761	7 930 634	434 912	476 848	2 237 757	1 874 048
Kredittinstitusjoner, hovedstol	743 424	359 840	0	0	0	0
Periodiserte renter og amortisering	3 850	2 688	0	0	0	0
Justering til virkelig verdi	0	0	0	0	0	0
Sum kredittinstitusjoner	747 274	362 528	0	0	0	0
Sum kunder og kredittinstitusjoner	9 501 035	8 293 162	434 912	476 848	2 237 757	1 874 048

Inndelingen er basert på Statistisk sentralbyrås sektor- og næringsgruppering utfra kundenes hovedvirksomhet.

NOTE 18: KREDITTENGASJEMENTER FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

(NOK 1.000)	Utlån		Garantier		Ubenyttede garantirammer	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Østlandet	2 121 854	1 629 279	75 379	41 649	627 380	427 330
Oslo	5 372 347	4 988 220	237 479	296 765	1 091 472	1 034 570
Sørlandet	377 297	281 064	5 381	10 450	145 831	125 082
Vestlandet	309 248	141 828	2 120	1 620	107 106	125 180
Nord Norge og Midt Norge	206 421	340 542	0	9 782	215 579	118 559
Utlandet	428 632	587 262	114 554	116 581	50 389	43 326
Sum kunder, hovedstol	8 815 799	7 968 194	434 912	476 848	2 237 757	1 874 048
Periodiserte renter og amortisering	22 812	20 539	0	0	0	0
Nedskrivninger	-84 850	-58 297	0	0	0	0
Justering til virkelig verdi	0	198	0	0	0	0
Sum kunder	8 753 761	7 930 634	434 912	476 848	2 237 757	1 874 048
Kredittinstitusjoner, hovedstol	743 424	359 840	0	0	0	0
Periodiserte renter og amortisering	3 850	2 688	0	0	0	0
Justering til virkelig verdi	0	0	0	0	0	0
Sum Kredittinstitusjoner	747 274	362 528	0	0	0	0
Sum Kunder og Kredittinstitusjoner	9 501 035	8 293 162	434 912	476 848	2 237 757	1 874 048

NOTE 19: SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Sertifikater (kostpris), børsnoterte	600 000	0
Periodiserte renter og amortisering	0	0
Justering til virkelig verdi	-1 560	0
Sertifikater til virkelig verdi	598 440	0
Gjennomsnittlig kreditturasjon	0,59	0,00
Gjennomsnittlig effektiv rente	0,45 %	0,00 %
Obligasjoner (kostpris), børsnoterte	2 683 716	2 329 640
Periodiserte renter og amortisering	25 747	9 040
Justering til virkelig verdi	7 200	-19 923
Obligasjoner, til virkelig verdi	2 716 663	2 318 758
Gjennomsnittlig kreditturasjon	3,38	3,45
Gjennomsnittlig effektiv rente	0,98 %	0,94 %
Sum sertifikater og obligasjoner	3 315 103	2 318 758

NOTE 20: EIERINTERESSER I TILKNYTTETE SELSKAP

(NOK 1.000)	Land	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Andel resultat	Eierandel	Bokført verdi
Verdun Holding AS	Norge	79 438	55 420	142 861	2 533	24,5 %	14 654
Sum tilknyttede selskap		79 438	55 420	142 861	2 533		14 654

Balanseført verdi tilknyttet selskap:

Balanseført verdi 1.1.2016	0
Tilgang	12 120
Andel av resultat	2 533
Balanseført verdi 31.12.2016	14 654

Avstemming mot regnskapet i Verdun Holding AS :

Netto eiendeler	24 018
Eierinteresse (24,5%)	5 884
Goodwill	8 769
Balanseført verdi 31.12.	14 654

Verdun Holding AS er holdingsselskapet for Eiendomsmegler Sem & Johnsen, med hovedkontor i Klingenberggata 7 i Oslo.

NOTE 21: ANDRE IMMATERIELLE EIENDELER

(NOK 1.000)	2016	2015
Anskaffelseskost 01.01	51 581	46 178
Tilgang i året	3 036	5 403
Avgang i året	0	0
Anskaffelseskost 31.12	54 618	51 581
Akkumulerte avskrivninger 01.01	-25 697	-21 328
Årets nedskrivninger	0	0
Årets avskrivninger	-4 007	-4 369
Akkumulerte avskrivninger 31.12	-29 704	-25 697
Bokført verdi 31.12	24 913	25 884
Økonomisk levetid	1-5 år	1-5 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær

Andre immaterielle eiendeler består av programvarelisenser og tilknytningsavgift betalt til FNO for tilgang til bankenes infrastruktur for betalingsformidling. Tilknytningsavgift for tilgang til bankenes infrastruktur på kr. 15,5 mill. avskrives ikke.

NOTE 22: VARIGE DRIFTSMIDLER

(NOK 1.000)	2016	2015
Anskaffelseskost 01.01	3 795	3 126
Tilgang i året	215	669
Avgang i året	0	0
Anskaffelseskost 31.12	4 010	3 795
Akkumulerte avskrivninger 01.01	-3 010	-2 818
Gevinst ved avgang	0	6
Årets avskrivninger	-265	-198
Akkumulerte avskrivninger 31.12	-3 275	-3 010
Bokført verdi 31.12.	735	785
Økonomisk levetid	3 år	3 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær

Bankens varige driftsmidler består av inventar og kontormaskiner. Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger over sine driftsmidler.

NOTE 23: INNSKUDD FRA KUNDER

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Kundeinnskudd fordelt på kundegrupper		
Personkunder	2 471 612	2 047 047
Jordbruk, skogbruk og fiske	26 360	25 397
Bergverksdrift og utvinning	1 484	48
Industri	35 881	47 661
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	44 959	52 237
Bygge- og anleggsvirksomhet	221 124	160 636
Varehandel, reparasjon av motorvogner	117 866	88 445
Transport og lagring	109 159	221 068
Overnattings- og serveringsvirksomhet	22 602	21 179
Informasjon og kommunikasjon	106 162	85 208
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	1 431 571	1 137 088
Omsetning og drift av fast eiendom	1 601 923	1 410 918
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	453 950	400 061
Forretningsmessig tjenesteyting	242 920	130 487
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	36 499	35 973
Undervisning	36 406	14 045
Helse- og sosialtjenester	81 899	51 472
Annen tjenesteyting	329 642	256 152
Utland	246 291	218 351
Sum kunder, hovedstol	7 618 310	6 403 472
Periodiserte renter	23 849	16 219
Justering til virkelig verdi	4 641	4 907
Innskudd fra kunder	7 646 800	6 424 598

Inndelingen er basert på Statistisk sentralbyrås sektor- og næringsgruppering utfra kundenes hovedvirksomhet.

Kundeinnskudd fordelt på geografi

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Østlandet	2 119 195	1 503 722
Oslo	4 162 755	3 824 684
Sørlandet	426 520	333 169
Vestlandet	442 228	385 014
Nord Norge og Midt Norge	221 321	168 860
Utlandet	246 291	218 351
Sum kunder, hovedstol	7 618 310	6 433 800
Periodiserte renter	23 849	16 219
Justering til virkelig verdi	4 641	4 907
Innskudd fra kunder	7 646 800	6 454 925

NOTE 24: GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Sertifikatgjeld, nominell verdi	300 000	670 000
- Egne ikke-amortiserte sertifikater, nominell verdi	-130 000	0
Påløpte renter	590	1 980
Justering til virkelig verdi	-1	-55
Sum sertifikatgjeld	170 588	671 925
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	3 020 000	2 820 000
- Egne ikke-amortiserte obligasjoner, nominell verdi	-313 000	-488 000
Påløpte renter	8 423	11 499
Justering til virkelig verdi	-466	2 085
Sum obligasjonsgjeld	2 714 957	2 345 584
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 885 545	3 017 509

Banken emitterer verdipapirer for å finansiere bankens virksomhet.

Utstedte lån 31.12.2016

(NOK 1.000)	Valuta	Nom. verdi	Løpetid	Rente
NO001075783	NOK	300 000	12.02.2016 - 07.02.2017	3 mnd NIBOR + 1,20 %-poeng
NO0010669641	NOK	500 000	09.01.2013 - 09.01.2017	3 mnd NIBOR + 1,85 %-poeng
NO0010702897	NOK	500 000	30.01.2014 - 30.01.2018	3 mnd NIBOR + 1,35 %-poeng
NO0010722796	NOK	500 000	04.11.2014 - 03.11.2017	3 mnd NIBOR + 0,70 %-poeng
NO0010722804	NOK	200 000	04.11.2014 - 04.11.2019	3 mnd NIBOR + 1,00 %-poeng
NO0010747389	NOK	320 000	12.10.2015 - 12.10.2018	3 mnd NIBOR + 1,37 %-poeng
NO001075835	NOK	500 000	01.03.2016 - 01.03.2019	3 mnd NIBOR + 1,75 %-poeng
NO001076826	NOK	500 000	23.06.2016 - 23.06.2020	3 mnd NIBOR + 1,40 %-poeng

NOTE 25: ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Ansvarlig obligasjonslån nominell verdi	270 000	150 000
Påløpte renter	590	375
Amortiseringer	-369	-250
Sum ansvarlig obligasjonslån	270 221	150 125

Banken har utstedt to ansvarlige obligasjonslån på totalt kr 270 mill. Det ene lånet ble utstedt 03.09.2014 og løper med en rente på 3 mnd. NIBOR + 195 bp. Det andre lånet ble utstedt 19.12.2016 og løper med rente på 3 mnd. NIBOR + 290 bp. Lånene løper i 10 år med innløsningsrett etter 5 år fra utstedelsesdato

Utsteder har også rett til å innløse lånene dersom offentlige reguleringer medfører endringer som påvirker i hvilken grad denne type kapital kan regnes som kjernekapital eller tilleggskapital.

Fondsobligasjonslån

Pareto Bank har utstedt to evigvarende fondsobligasjonslån på totalt kr 160 mill. Det ene lånet utstedt 29.03.2012 på kr 110 mill. løper med en rente på 3 mnd. NIBOR + 600 bp. Det andre lånet utstedt 03.09.2014 på kr 50 mill. kroner løper med en rente på 3 mnd. NIBOR + 370 bp. Begge lånene er evigvarende med innløsningsrett for utsteder etter 5 år fra utstedelsesdato, uten insentiv til tilbakebetaling.

Utsteder har også rett til å innløse lånene dersom offentlige reguleringer medfører endringer som påvirker i hvilken grad denne type kapital kan regnes som kjernekapital eller tilleggskapital.

De evigvarende fondsobligasjonslånene er i balansen klassifisert som egenkapital. Det vises forøvrig til note 1.

NOTE 26: ANNEN GJELD OG PÅLØPTE KOSTNADER

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Betalingsformidling	1 224	3 033
Leverandørgjeld	2 231	1 745
Skattetrekk	2 173	2 050
Skyldig merverdiavgift	65	158
Annen gjeld	12	0
Annen gjeld	5 705	6 987
Feriepenger, arbeidsgiveravgift og lønn	22 468	17 329
Andre påløpte kostnader	1 750	1 351
Påløpte kostnader	24 218	18 680

NOTE 27: FINANSIELLE DERIVATER

Pareto Bank benytter derivater for å redusere egen rente- og valutarisiko som oppstår som følge av bankens ordinære virksomhet. Herunder spesielt renterisiko knyttet til langsiktige innlån og utlån. Dette i form av bytteavtaler (swapper og FRA'er) og terminkontrakter og kombinasjoner av disse.

Renteswapper: Avtaler der to parter bytter kontantstrøm for et avtalt beløp over en avtalt periode. Banken bytter således fra fast til flytende rente eller fra flytende til fast rente. Avtalene er normalt skreddersydde og handles utenfor børs.

Terminkontrakter: Avtale om å kjøpe eller selge rentebetingelser på et bestemt tidspunkt i fremtiden til en på forhånd avtalt pris. Avtalene er skreddersydde kontrakter og handles utenfor børs.

Oversikten under viser de finansielle derivaters nominelle verdier fordelt på type derivat i tillegg til positive og negative markedsverdier. Positive markedsverdier blir bokført som eiendel i balansen, mens negative markedsverdier blir bokført som gjeld. For nærmere beskrivelse av verdsettelse av finansielle derivater, se note 1 og note 12.

Pr. 31.12.2016

(NOK 1.000)	Nominelle verdier	Positive markedsverdier	Negative markedsverdier
Renterelaterte kontrakter			
Renteswapper	2 320 500	9 355	18 948
Sum renterelaterte kontrakter	2 320 500	9 355	18 948
Valutarelaterte kontrakter			
Terminkontrakter	1 805 512	3 370	36 856
Sum valutarelaterte kontrakter	1 805 512	3 370	36 856
Finansielle derivater	4 126 012	12 725	55 805

Pr. 31.12.2015

(NOK 1.000)	Nominelle verdier	Positive markedsverdier	Negative markedsverdier
Renterelaterte kontrakter			
Renteswapper	1 780 425	7 562	26 423
Sum renterelaterte kontrakter	1 780 425	7 562	26 423
Valutarelaterte kontrakter			
Terminkontrakter	2 068 586	96	56 923
Sum valutarelaterte kontrakter	2 068 586	96	56 923
Finansielle derivater	3 849 011	7 658	83 346

NOTE 28: NETTO OPPGJØR FINANSIELLE INSTRUMENTER

Per 31.12.2016

Eiendeler

(NOK 1.000)

	Brutto balanse- førte finansielle eiendeler	Brutto gjeld som er pres- entert netto	Netto finansielle eiendeler i balansen	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerheter i kontanter (mottatt)	Netto beløp
Derivater	12 725	0	12 725	-7 569	3 900	1 256
Sum	12 725	0	12 725	-7 569	3 900	1 256

Forpliktelser

(NOK 1.000)

	Brutto balanse- førte finansielle forpliktelser	Brutto gjeld som er pres- entert netto	Netto finansielle forpliktelser	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerheter i kontanter (avgitt)	Netto beløp (eiendel)
Derivater	55 805	0	55 805	-7 569	-48 236	0
Sum	55 805	0	55 805	-7 569	-48 236	0

Per 31.12.2015

Eiendeler

(NOK 1.000)

	Brutto balanse- førte finansielle eiendeler	Brutto gjeld som er pres- entert netto	Netto finansielle eiendeler i balansen	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerheter i kontanter (mottatt)	Netto beløp
Derivater	7 658	0	7 658	-7 658	0	0
Sum	7 658	0	7 658	-7 658	0	0

Forpliktelser

(NOK 1.000)

	Brutto balanse- førte finansielle forpliktelser	Brutto gjeld som er pres- entert netto	Netto finansielle forpliktelser	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerheter i kontanter (avgitt)	Netto beløp (eiendel)
Derivater	83 346	0	83 346	-7 658	-68 836	6 852
Sum	83 346	0	83 346	-7 658	-68 836	6 852

NOTE 29: FINANSIELLE GARANTIER OG PANTSETTELSE MV.

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Garantier		
Kontraktsgarantier	139 122	122 725
Betalingsgarantier	295 791	354 124
Sum garantiansvar	434 912	476 848
Pantsettelse		
Pantsatte verdipapirer Norges Bank, nominell hovedstol	0	250 000
Sum pantsettelse	0	250 000

NOTE 30: RISIKOSTYRING OG KAPITALDEKNING

Bankens overordnede mål for risiko og risikotoleranse er at denne skal være moderat og konsentrert rundt bankens hovedvirksomhetsområder på kredittsiden. Risiko på andre forretningsaktiviteter på kort og mellomlang sikt er i all hovedsak avledet av kredittaktiviteter, herunder også bankens innlånsaktiviteter. Utover kredittrisiko gjelder dette rammer for rente, valuta- og likviditetseksponeering. Her vil banken ha absolutte mål for risiko og risikotoleranse.

Kapitalkravsregelverket under Basel II er et tredelt system inndelt i såkalte pilarer. Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning, mens Pilar 2 omhandler bankens vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging. Pilar 3 omhandler bankens krav til offentliggjøring av finansiell informasjon.

Pilar 1 - Minimumskrav til kapitaldekning:

Pilar 1 omfatter kapitalkrav til kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Pareto Bank benytter standardmetoden. Minstekravet til kapitaldekning etter Pilar 1 er 8%, hvorav kjernekapitalen skal utgjøre minst halvparten.

Kredittrisiko:

Kredittrisiko representerer den største risikoen for banken og relaterer seg i hovedsak til alle utlån og fordringer på kunder og finansinstitusjoner samt beholdning av verdipapirer. Etter Pilar 1 deles disse inn i engasjementskategorier og utfra engasjementsbeløp, type sikkerhet/-beløp og status på engasjement/motpart beregnes kapitalkravet utfra standard risikovekter.

Operasjonell risiko:

Etter Pilar 1 har Pareto Bank valgt å beregne operasjonell risiko etter basismetoden. Denne legger til grunn et kapitalkrav på 15% av siste tre års inntekter.

Markedsrisiko:

Bankens markedsrisiko er beskjedent og beregnes etter standardmetoden i Pilar 1.

NOTE 30: RISIKOSTYRING OG KAPITALDEKNING, FORTSATT...

Kapitaldekning etter Pilar 1

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Ansvarlig kapital		
Egenkapital	1 825 163	1 191 168
Fradrag 0,1% av absoluttverdi finansielle instrumenter til virkelig verdi	-3 963	0
Fradrag immaterielle eiendeler	-24 913	-25 884
Utbytte	-58 620	0
Sum ren kjernekapital	1 737 667	1 165 284
Ansvarlig lånekapital (Tier 1)	160 000	160 000
Sum kjernekapital	1 897 667	1 325 284
Ansvarlig lånekapital (Tier 2)	270 000	150 000
Sum ansvarlig kapital	2 167 667	1 475 284
Minimumskrav ansvarlig kapital		
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	2 410	4 316
Institusjoner	15 866	15 135
Foretak	540 881	492 117
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	183 248	134 888
Forfalte engasjementer	1 979	7 183
Obligasjoner med fortrinnsrett	11 771	8 562
Andeler i verdipapirfond	0	0
Øvrige engasjementer	13 700	12 010
Kapitalkrav kreditrisiko standardmetoden (SA)	769 856	674 211
Kapitalkrav for operasjonell risiko	44 867	35 585
Fradrag for nedskrivninger på grupper av utlån og avsetninger for garantiforpliktelser	-6 788	-4 664
Minimumskrav til ansvarlig kapital	807 935	705 133
Overskudd av ansvarlig kapital	1 359 732	770 151
Kapitaldekning	21,46 %	16,74 %
Kjernekapitaldekning	18,79 %	15,04 %
Ren kjernekapitaldekning	17,21 %	13,22 %
Beregningsgrunnlag	10 099 183	8 814 158

NOTE 30: RISIKOSTYRING OG KAPITALDEKNING, FORTSATT...

Pilar 2 - Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

I Pilar 2 skal banken gjennomføre analyser av hele sin virksomhets risikoprofil og kapitalbehov for å vurdere om det er samsvar mellom valgt risikoprofil og aktivitet opp mot bankens soliditet. Dette innebærer å vurdere kapitalbehov og nivå på denne for risiko som ikke er hensyntatt i Pilar 1 herunder kapitalbehov for fremtidig vekst tilpasset virksomhet og risikoprofil.

Sensitivitetstester og fremtidsscenarioer knyttet til alvorlige økonomiske tilbakeslag

Det er gjennomført en stresstest basert på en alvorlig konjunkturedgang og store kredittap over en tre års periode. Det er lagt til grunn kredittap på 10 % i perioden hvorav 5 % i år 1 og 2,5 % i hhv. år 2 og 3. Videre forutsettes fremmed- og egenkapitalmarkedet lukket i hele perioden kombinert med store uttak av innskudd.

Analysen viser at banken tross dette vil ha en tilfredsstillende kapitalsituasjon, med en ren kjernekapitaldekning på 17,1 % på det laveste. Dette er over myndighetskravet inkl. kapitalbuffer og Pilar 2 tillegget. Bakgrunnen for dette er en god kapitalsituasjon, stor overskuddslikviditet og høy innfrielsestakt på utlån, hvilket medfører at banken har et stort handlingsrom og på kort varsel kan iverksette en rekke tiltak for å redusere beregningsgrunnlaget.

Omvendt stresstest

Basert på gjennomført stresstest er det beregnet hvor store kredittap banken tåler før den bruker opp bevaringsbufferen på 2,5 % og således ender opp under myndighetskravene for kapital.

Banken vil i en slik test måtte ta et kredittap på 13,2 % av inngående brutto utlån i år 1. I år 2 og 3 må tilsvarende kredittap økes til 4,6 % og 5,4 % av inngående brutto utlån hvert år. Dette innebærer tap på opptil 30 % for bankens porteføljer innen shipping-, offshore og selskapsfinansiering og 24 % for eiendomsporteføljen over en 3 års periode.

Pilar 3 - Krav om offentliggjøring av finansiell informasjon

Det stilles i Pilar 3 krav til å offentliggjøre finansiell informasjon på Internett som skal dekke bankens tilpasninger til og oppfyllelse av kapitalkravreglementet. Se www.paretobank.no.

Ledelsesmessig styring og intervensjoner

Alle risikoområder har vært gjennomgått med bankens styre og rammer for risiko er bestemt og lagt på et forsvarlig nivå utfra bankens strategi/forretningsområder. Styret mottar månedlig rapport på overholdelse av regulatoriske krav og interne rammer.

I dette ligger også løpende rapportering av markedsrisiko- og likviditetsrisiko for kontroll. Bankens ledergruppe, pris- og balansestyringskomite møtes regelmessig for å analysere og diskutere markedssyn, aktiviteter og risikonivå.

Det er også daglig rapportering til ledelsen på betalingsmessig uorden, mislighold og brudd på lånevilkår. Bankens kredittkomite har faste møter og ellers etter behov.

NOTE 31: KREDITTRISIKO

Styring av kredittrisiko

Kredittrisiko er den type risiko som er av størst betydning for Pareto Bank. Kredittrisiko er den risiko en bank har for at et låne- eller garantiengasjement går i mislighold, og kunden ikke oppfyller sine avtalte forpliktelser overfor banken. Bankens kredittrisiko påvirkes av den generelle økonomiske utviklingen og bankens håndverk ved innvilgelse og oppfølging av engasjementet.

Pareto Bank har et bevisst forhold til diversifisering av utlånsporteføljen hva gjelder bransje, sikkerhet og størrelse på enkeltengasjementer. Banken søker å diversifisere mellom de ulike segmentene og unngå risiko i sektorer hvor banken ikke har tilstrekkelig kompetanse eller er usikre på den generelle fremtidige risikoen i segmentet.

Banken har lagt vekt på å etablere kredittstyringssystemer som ivaretar en tilfredsstillende rapportering. Særlig innenfor verdipapirområdet er det lagt vekt på at informasjonstilgjengeligheten og kontrollen er god og mest mulig automatisert.

Restrisiko ved at sikkerheter er mindre effektive enn forventet, er en naturlig del av kredittvurderingene både ved innvilgelse og i den løpende oppfølging. Dette håndteres ved forsvarlig lave belåningsgrader på sikkerhetene og vurdering av dennes omsettelighet. Imidlertid legges det alltid til grunn at debitor har god betjeningsevne som også stresstestes gitt ulike scenarier som f. eks. ledighet, økt rentenivå og fall i leieinntekter.

Der banken har sikkerhet i ulike verdipapirer vil banken vurdere motparts-/kredittrisiko på hvert enkelt lån. Alle lån kredittklareres enkeltvis i forkant av relevant besluttende organ. Videre vil det finne sted en løpende overvåking og minimum årlig kredittvurdering av motpartene med tilhørende belåningsgrader. Det samme gjelder motparts-/kredittrisiko på utstedere av obligasjoner og sertifikater som banken selv investerer i. Utover egen kredittvurdering legges det også til grunn motpartens rating, og det stilles krav til investment-grade på det enkelte papir/motpart.

Kreditthåndbok, herunder Kredittpolicy og Kredittstyringsnotat, gir retningslinjer og rammer for all kredittgivning/-eksponering. Et prinsipp vil være at en debitor skal være solid, med akseptabel kontantstrøm og fortrinnsvis verdibestendig pantesikret. I tillegg skal banken kjenne sine kunder godt. Alle engasjementer og motparter skal gjennomgå minimum en gang pr. år. Bankens kredittpolicy tilsier at alle engasjementer skal være fullt ut sikret ved pant i eiendom, verdipapirer eller annen kvalifisert sikkerhet. Samtlige engasjementer stresstestes ved inngåelse og ved årlige engasjementsgjennomganger for å vurdere robustheten i engasjementene i et "worst-case" scenario, både i forhold til betjening og i forhold til verdien av bankens sikkerheter.

Banken har relativt få kredittengasjementer, men til gjengjeld vil disse gjennomgående være noe større enn hos andre mer etablerte banker. Av denne grunn vurderes det at banken er mer eksponert mot større enkelttap enn tap som følge av en mer generell konjunkturedgang eller fall i spesifikke bransjer/sikkerhetstyper.

Risikoklassifiseringssystem

egen investeringer i verdipapirer. Modellen danner også grunnlag for risikoprising av engasjementene. Hvert engasjement klassifiseres ved inngåelse samt i forbindelse med engasjementsgjennomganger, eller ved kjente endringer i engasjementet eller verdien av pantet.

Risikoklassifiseringen gjøres i to dimensjoner, henholdsvis debitor og sikkerhetsdimensjonen. I debitor dimensjonen vurderes kundens tilbakebetalingsevne, dvs. kundens kontantstrøm og kvaliteten på denne samt kundens soliditet. I sikkerhetsdimensjonen vurderes kvaliteten på pantet, dets likviditet og dets evne til å tåle svingninger i markedsverdier over tid. Klassifiseringen vil variere fra A til E i hver av dimensjonene. Dette gir en risikomatrise med inntil 25 risikoklasser som igjen er gruppert som følger:

Risikogrupper

Ingen/svært liten risiko	AA, AB, BA
Liten risiko	AC, BB, CA
Moderat risiko	AD, BC, CB, DA
Noe risiko	AE, BD, CC, DB, EA
Stor risiko	BE, CD, DC, EB
Svært stor risiko	CE, DD, EC
Tapsutsatt	ED, DE, EE

NOTE 31: KREDITTRISIKO, FORTSATT...

Under følger oppstilling av bankens kredittengasjementer, utlån til kredittinstitusjoner og investeringer i sertifikater og obligasjoner fordelt etter risikogrupper og etter deres hovedsikkerhet. Tabellene viser også maksimal kreditteksponering.

Maksimal kreditteksponering på finansielle derivater fremgår av note 27. Det vises her til note 30 og kapitalbehov for bankens kredittrisiko.

Kunder: Kredittengasjementer fordelt på risikogrupper

(NOK 1.000)	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Samlet kreditteksponering	
				31.12.2016	31.12.2015
Ingen/svært liten risiko	3 889 654	176 053	1 371 648	5 437 355	4 567 590
Liten risiko	3 395 856	204 884	638 652	4 239 392	4 265 080
Moderat risiko	1 124 846	45 594	220 577	1 391 017	1 093 909
Noe risiko	193 916	8 381	8 488	210 786	337 738
Stor risiko	5 745	0	0	5 745	0
Svært stor risiko	204 173	0	0	204 173	54 773
Tapsutsatt	0	0	0	0	0
Verdiendringer, påløpte renter, nedskrivninger og amortisering	-60 429	0	0	-60 429	-37 560
Utlån til og fordringer på kunder hovedstol	8 753 761	434 912	2 239 366	11 428 039	10 281 530

Kunder: Kredittengasjementer fordelt etter hovedsikkerhet/eksponering: ¹⁾

(NOK 1.000)	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Samlet kreditteksponering	
				31.12.2016	31.12.2015
Aksjer og andeler	1 188 300	2 050	982 968	2 173 319	2 002 712
Obligasjoner	252 088	0	146 586	398 674	269 521
Næringseiendom - Kontor	561 008	0	3 842	564 850	646 188
Næringseiendom - Lager/Kombinasjonsbygg	364 063	106 378	48 050	518 491	434 504
Næringseiendom - Forretningslokaler	593 931	600	8 794	603 325	447 272
Næringseiendom - Bolig	2 564 253	128 287	834 845	3 527 385	2 949 803
Næringseiendom - Tomt	1 391 125	18 000	167 533	1 576 658	1 170 283
Næringseiendom - Annet	119 049	1 115	1	120 165	289 433
Maritime næringer	1 376 275	115 054	0	1 491 329	1 638 398
Boliglån/-kreditter	298 703	0	38 065	336 767	270 839
Kontantdepot	0	62 547	0	62 547	57 770
Usikret	0	0	0	0	1 625
Annet	105 396	882	8 681	114 959	140 744
Verdiendringer, påløpte renter, nedskrivninger og amortisering	-60 429	0	0	-60 429	-37 560
Utlån til og fordringer på kunder hovedstol	8 753 761	434 912	2 239 366	11 428 039	10 281 530

1) De fleste engasjementer med unntak av ordinære boliglån/-kreditter har normalt sikkerhetsstrukturer som består av flere elementer. Dette kan være ulike typer sidesikkerheter som eiendom, verdipapirer, kausjoner og kontantdepot mv.

NOTE 31: KREDITTRISIKO, FORTSATT...

Kredittinstitusjoner: Rating

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Ekstern rating S&P, AA- /A-1+	24 373	26 217
Ekstern rating S&P, A+ /A-1+	147 862	304 910
Ekstern rating S&P, A /A-1	575 039	31 401
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	747 274	362 528

Sertifikater og obligasjoner: Klassifisering av utstedere etter sektor

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
Stat	1 329 204	279 385
Kommune	364 196	415 858
Kredittforetak	1 480 888	1 205 646
Bank	140 814	417 869
Sertifikater og obligasjoner	3 315 103	2 318 758

Sertifikater og obligasjoner: Klassifisering av utstedere etter rating

(NOK 1.000)	31.12.2016	31.12.2015
AAA	2 825 373	1 441 502
AA-/AA/AA+	299 162	373 287
A-/A/A+	0	49 659
BBB-/BBB/BBB+	190 569	454 309
Sertifikater og obligasjoner	3 315 103	2 318 758

For utstedere som ikke har offisiell rating er “skyggeratingen” fra DNB og Nordea lagt til grunn.

NOTE 32: RENTERISIKO

Styring av renterisiko

Bankens renterisiko oppstår som følge av endringer i de underliggende markedsrentene, og er knyttet til forskjeller i rentefall på bankens finansielle instrumenter. Pareto Bank har som policy å ikke ta egne posisjoner i rentemarkedet. Banken vil være eksponert for renterisiko gjennom sin utlåns- og innskuddsvirksomhet, men vil søke å avdekke denne risikoen i størst mulig grad.

Banken måler renterisiko som den samlede økonomiske konsekvensen av en parallellforskyvning av rentekurven med to prosentpoeng. Alle rentesensitive poster på og utenfor balansen tas med i denne beregningen. Konsekvensen er uttrykt som endring i nåverdier av fremtidige kontantstrømmer som følge av renteendringen. Den økonomiske konsekvensen er beregnet for et bestemt antall ulike løpetidsintervaller for å illustrere hvilke renter banken har eksponering mot. Renterisiko i valuta vises foreløpig som en aggregert størrelse pr. valutasort.

Banken måler også summen av renterisiko for to og to nærliggende løpetidsintervaller. Rammebegrensninger for hver enkelt løpetidsintervall skal begrense mulighetene for å ta yieldkurverisiko. Ved siden av den metodiske beregningen av

renterisiko, stresstestes også renteposisjonene for parallellskift i rentekurvene.

Banken har interne rammer for den samlede renterisiko i norske kroner og valuta og måler denne henholdsvis innenfor definerte løpetidsintervaller og på summen fra to og to nærliggende løpetidsintervaller. Rammen gjelder løpende og omfatter alle løpetider, alle finansielle instrumenter og alle valutaer.

Bankens renteposisjoner rapporteres daglig til bankens ledelse og månedlig til bankens styre.

Beregningen under er gjort med utgangspunkt i posisjoner og markedsrenter per 31. desember. Alle finansielle instrumenter med rentebinding er vurdert til virkelig verdi, og tabellen viser regnskapsmessig resultatendring før skatt etter postenes avtalte rentebinding fordelt per valutaslag ved et 1 % parallellskift i markedsrentene.

Pr. 31.12.2016

	Inntil 3 mnd	Fra 3 mnd inntil 6 mnd	Fra 6 mnd inntil 9 mnd	Fra 9 mnd inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Sum
(NOK 1.000)						
NOK	2 493	64	-81	-259	-97	2 121
USD	-2 819	-420	0	0	0	-3 239
EUR	-230	-292	0	0	0	-522
DKK	0	0	0	0	0	0
CHF	0	0	0	0	0	0
SEK	89	-145	0	0	0	-57
Sum	-467	-793	-81	-259	-97	-1 696

Pr. 31.12.2015

	Inntil 3 mnd	Fra 3 mnd inntil 6 mnd	Fra 6 mnd inntil 9 mnd	Fra 9 mnd inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Sum
(NOK 1.000)						
NOK	612	1 501	-367	123	-266	1 604
USD	-2 694	0	0	0	0	-2 693
EUR	-307	-192	0	0	0	-499
CHF	0	0	0	0	0	0
SEK	-46	0	0	0	0	-46
Sum	-2 434	1 309	-367	123	-266	-1 635

NOTE 33: VALUTARISIKO

Styring av valutarisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i valutakursen.

Pareto Bank skal ikke ta egne posisjoner i valutamarkedet og skal fortløpende og i størst mulig grad avdekke oppstått eksponering. Alle poster på og utenfor balansen med tilhørende innteks- og kostnadsposter blir avdekket. Dette innebærer at bankens eksponering i valutamarkedet i all hovedsak vil være begrenset. Eksponeringen skal være innenfor rammer og fullmakter gitt av styret.

Banken måler valutarisiko som bankens nettoposisjon i den enkelte valuta. I tillegg måler banken summen av nettoposisjonene i hver valuta som en brutto størrelse uten netting mellom valutaer. Nettoposisjonene er omregnet til norske kroner.

Banken stresstester valutaposisjonene ved å analysere resultat-effekten før skatt av en markedsendring på 10 prosentpoeng for henholdsvis: største tillatte nettoposisjon i en enkelt valuta og aggregert nettoposisjon i alle valutaer.

Bankens valutaposisjoner rapporteres daglig til bankens ledelse og månedlig til bankens styre.

Beregningen under er gjort med utgangspunkt i posisjoner og valutakurser per 31. desember til virkelig verdi. Tabellen viser fordeling per valutaslag ved et 10 % skift i valutakursene .

(NOK 1.000)	Eiendeler	Gjeld	Finansielle derivater	Netto valuta-eksponering	Resultatendring ved 10% endring
Pr. 31.12.2016					
USD	1 520 141	-243 301	-1 262 393	14 446	1 445
EUR	422 187	-49 113	-371 768	1 306	131
CHF	0	0	0	0	0
SEK	164 704	-9 577	-154 596	531	53
GBP	988	-903	0	85	9
DKK	5 284	-279	-4 889	116	12
Sum	2 113 304	-303 173	-1 793 646	16 485	1 648
Pr. 31.12.2015					
USD	1 882 086	-386 359	-1 500 449	-4 723	-472
EUR	374 245	-96 532	-275 906	1 807	181
CHF	0	0	0	0	0
SEK	142 740	-6 103	-135 998	639	64
GBP	774	-640	0	134	13
DKK	0	0	0	0	0
Sum	2 399 845	-489 634	-1 912 354	-2 143	-214

NOTE 34: LIKVIDITETSRISIKO

Styring av likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er den risiko som er knyttet til bankens mulighet til å finansiere økning i utlån og evnen til å gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall.

Tre forhold er av spesiell betydning for bankens likviditetsrisiko. Det første er bankens balansestruktur, hvor stor forskjell i omløpshastighet og bindingstid på aktiva- og passivapostene resulterer i likviditetsrisiko i det man kontinuerlig er nødt til å plassere eller hente inn midler fra markedet. Videre kommer likviditeten i markedet, dvs. risikoen for å oppnå en dårlig pris i et finansielt marked fordi antallet kjøpere og selgere i markedet er for lite. Til slutt vil bankens kredittverdighet være av stor betydning, herunder soliditet og tillit i markedet.

Pareto Bank har som mål å holde en moderat likviditetsrisiko på både kort og lang sikt, og en innskuddsdekning mellom 70 og 80 %. Videre er det et mål for banken å til en hver tid ha en god likviditetsbuffer, som vil bestemmes av bankens utvikling og balansestruktur.

Den kvantitative vurderingen av bankens likviditetsrisikonivå gjøres i det korte perspektiv ved å beregne bankens likviditetsgap på daglig basis og for de neste tre måneder. I det lengre perspektiv gjøres vurderingen på grunnlag av tre likviditetsindikatorer, herunder Finanstilsynets indikator 1 og 2. Som et supplement til den kvantitative vurderingen gjøres en mer skjønnsmessig vurdering av andre faktorer som påvirker likviditetsrisikonivået i banken.

31.12.2016 var bankens positive likviditetsgap på kr 2.639 mill. (kr 1.601 mill.). Finanstilsynets likviditetsindikator 1 var 138 % (188 %) og likviditetsindikator 2 var 146 % (138 %). Tilsvarende var LCR på 260 %, mens NSFR var på 139 %.

Innskuddsdekningen utgjorde 87,4 % (81,4 %) ved utgangen av 2016.

Banken skal ha en robust likviditetsstyring basert på retningslinjer fastsatt av styret. Banken har utarbeidet rammer og prinsipper for styring av bankens likviditetsrisiko. I tillegg er det utarbeidet prognoser og beredskap for mulige likviditetskriser. Det er utarbeidet et policydokument som definerer likviditetsrisikotoleransen og rammer i tråd med retningslinjer gitt av Finanstilsynet.

Bankens likviditetssituasjon rapporteres daglig til bankens ledelse og månedlig til bankens styret.

Beregningen under er gjort med utgangspunkt i gjenværende kontraktsmessig løpetid på gjeldsposter og forpliktelser per 31. desember.

(NOK 1.000)

Likviditetsforfall per 31.12.2016	Udefinert	Inntil 1 måned	Fra 1 til 3 måneder	Fra 3 til 12 måneder	Over 1 år	Over 5 år	SUM
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	57 075	0	0	0	0	57 075
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	0	747 274	0	0	0	0	747 274
Utlån til kunder	0	2 931 230	1 302 222	3 052 771	1 814 670	32 888	9 133 780
Sertifikater og obligasjoner	0	3 334	330 845	500 521	2 212 926	604 847	3 652 473
Aksjer, andeler og andre verdipapirer	14 664	0	0	0	0	0	14 664
Sum eiendeler	14 664	3 738 913	1 633 067	3 553 291	4 027 596	637 734	13 605 266
Innskudd fra kredittinstitusjoner	0	4 133	0	0	0	0	4 133
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	6 039 670	460 231	601 563	586 503	0	7 687 967
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	81 800	219 098	606 012	2 502 203	0	3 409 112
Ansvarlig lånekapital	0	0	9 483	8 436	332 156	0	350 075
Sum gjeld	0	6 125 602	688 812	1 216 012	3 420 862	0	11 451 288
Sum finansielle derivater, netto oppgjør	0	-25 541	-8 826	-1 938	-12 039	3 050	-45 292
Sum likviditetsforfall	14 664	-2 412 230	935 430	2 335 342	594 695	640 785	2 108 686

NOTE 34: LIKVIDITETSRISIKO, FORTSATT...

(NOK 1.000)

Likviditetsforfall per 31.12.2015	Udefinert	Inntil 1 måned	Fra 1 til 3 måneder	Fra 3 til 12 måneder	Over 1 år	Over 5 år	SUM
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	459 229	0	0	0	0	459 229
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	0	362 528	0	0	0	0	362 528
Utlån til kunder	0	4 342 972	652 782	1 812 111	1 292 155	29 843	8 129 863
Sertifikater og obligasjoner	0	4 290	52 495	265 382	2 091 794	368 919	2 782 881
Aksjer, andeler og andre verdipapirer	8 010	0	0	0	0	0	8 010
Sum eiendeler	8 010	5 169 019	705 277	2 077 493	3 383 949	398 762	11 742 511
Innskudd fra kredittinstitusjoner	0	398	0	0	0	0	398
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	5 173 838	198 652	686 888	435 960	0	6 495 338
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	47 808	15 270	1 334 634	2 109 076	0	3 506 788
Ansvarlig lånekapital	0	0	15 039	26 974	353 219	0	395 232
Sum gjeld	0	5 222 043	228 961	2 048 496	2 898 255	0	10 397 755
Sum finansielle derivater, netto oppgjør	0	-43 415	-14 632	-32 866	-14 361	92	-105 182
Sum likviditetsforfall	8 010	-96 439	461 684	-3 869	471 332	398 855	1 239 573

Restløpetid eiendeler og gjeld viser gjenværende løpetid på rentebærende eiendels- og gjeldsposter inkludert stipulerte renter. Ansvarlig lånekapital er klassifisert etter første innløsningsrett for utsteder.

NOTE 35: ANDRE RISIKOFORHOLD

Styring av forretningsmessig og strategisk risiko

Konkurransesituasjonen, produkter og kundenes forventninger endres over tid og er vanskelig både å vurdere og anslå. Dette gir både muligheter og trusler i forhold til de planer som er lagt og budsjett/prognoser vil naturlig nok ha en iboende usikkerhet.

Det er gjort sensitivitetsanalyser for å vurdere kapitalbehov utover Pilar 1 på de faktorer som vil ha størst betydning for bankens resultatutvikling og de vesentlige endringer i innlånskostnad, endring i rentemargin på utlån og endringer i utlånsvolum. I tillegg vil det også være andre faktorer som kan endre bankens resultatutvikling som svikt i andre inntekter, høyere kostnader enn forutsatt og lignende.

Styring av operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko oppstår som følge av systemfeil eller kontrollfeil som medfører at ledelsen hindres i å overvåke eller kontrollere de øvrige risiki eller at den normale transaksjonsbehandlingen hindres. Videre er det risiko for feil økonomisk rapportering som kan gi feilaktig beslutningsgrunnlag

både internt og eksternt. Risikotypen inneholder også forvaltningsmessig risiko ved at bankens løpende drift ikke fungerer tilfredsstillende

Banken reduserer operasjonell risiko gjennom god styring og kontroll ved etablering av gode kontrollrutiner, godt etablert rutineverk, compliance funksjon, samt forsikringsdekning mot svindelanslag.

Styring av andre identifiserte risikoformer

Av annen risiko kan nevnes endringer i rammevilkår, nye regelverk som kan påvirke bankens kostnader og inntekter og konkurransesituasjon. Dette omfatter også utilsiktet risikoeksponering som følge av svakheter i bankens risikostyring og kontrollopplegg. Videre kan det være andre forhold banken i dag ikke har avdekket eller vil stå ovenfor fremover.

NOTE 36: ANDRE FORPLIKTELSER

Pareto AS

Pareto Bank har en husleieavtale med Dronnings Mauds Gate 1-3 på lokaler i Dronning Mauds gt. 3. Avtalen løper til 2020 og husleieforpliktelsen beløper seg pt. til kr. 1,9 mill. pr. år. Leien justeres med konsumprisindeksen.

Evry ASA

Det ble i september 2016 inngått en 5-års avtale på leveranse og drift av banksystemer. Evry ASA leverer en løsningsportefølje med blant annet bankkontorløsninger, nettbank, antihvitvask og betalingsformidlingstjenester. Evry ASA skal i tillegg levere drift av løsningene. Avtalen har en ramme på mellom kr. 30 og 40 mill. avhengig av bankens utvikling i avtaleperioden.

NOTE 37: GODTGJØRELSE OG LIGNENDE

Styret avgir følgende erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte m.v. i henhold til allmennaksjeloven § 6-16a:

Godtgjørelse til administrerende direktør

Styret fastsatte adm.direktørs lønn i møte 10. mars 2016 til 2.442.000 kroner. De enkelte godtgjørelser m.v. for 2016 er angitt under.

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Pareto Banks retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til administrerende direktør og øvrig ledelse skal understøtte bankens strategi. Styrets godtgjørelsesutvalg utgår fra det samlede styret til enhver tid. Godtgjørelsesutvalget innstiller i saker som omhandler godtgjørelse i overensstemmelse med forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner m.v.

Styret legger til grunn at administrerende direktør skal ha konkurransedyktig lønn og øvrige betingelser. Godtgjørelse og betingelser skal ikke være egnet til å skade Pareto Banks omdømme.

Administrerende direktør fastsetter godtgjørelsen til ledende ansatte i banken i samråd med styrets leder. Pareto Bank er en spesialbank med høye krav til spesialkompetanse hos de ansatte og lønn fastsettes derfor utfra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser innenfor bankens fokusområder. Lønnen skal bidra til at Pareto Bank trekker til seg og beholder ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring.

Naturalytelser kan tilbys ledende ansatte i den grad ytelsene har en relevant sammenheng med den ansattes funksjon i banken eller er i tråd med markedsmessig praksis. Ytelsene skal ikke være vesentlige i forhold til den ansattes grunnlønn.

Variabel godtgjørelse til ledende ansatte kan gis etter forskrift om godtgjørelsesordninger finansinstitusjoner m.v. basert på konkret resultatoppgjørelse og diskresjonær vurdering. Ordningen skal være resultatavhengig uten å være risikodrivende, og ordningen skal ikke være egnet til å skade Pareto Banks omdømme.

Pensjonsordning og eventuell avtale om sluttvederlag og lignende skal sees i sammenheng med øvrig godtgjørelse. Pensjonsordning og sluttvederlag må ikke i sine ulike komponenter eller i sum være egnet til å skade Pareto Banks omdømme. Ledende ansatte er tilsluttet den alminnelige pensjonsordningen for ansatte i Pareto Bank ASA. Pensjonsalder er 67 år.

Retningslinjer for aksjer, tegningsretter, opsjoner m.v. for det kommende regnskapsåret

Det er et ønske at administrerende direktør, ledende ansatte og øvrige ansatte eier aksjer i banken. Administrerende direktør og ledende ansatte gis på lik linje med øvrige ansatte i banken adgang til å delta i et aksjekjøpsprogram for ansatte. For 2017 gjelder en ordning om overskuddsdeling for alle ansatte. Ordningen er resultatbasert og variabel godtgjørelse utbetales i form av aksjer i Pareto Bank.

Styreleders betingelser

Styreleder i Pareto Bank, Åsmund Skår, mottok i 2016 en samlet godtgjørelse på 275.685 kroner.

NOTE 37: GODTGJØRELSE OG LIGNENDE, FORTSATT...

Godtgjørelser og lignende i 2016

(NOK 1.000)	Fast årslønn 31.12.16	Utbetalt lønn	Utbetalt bonus	Andre godt- gjørrelser	Sum godt- gjørrelser	Pensjons- kostnad	Utlån per 31.12.16	Antall Aksjer ¹⁾
Ledelse:								
Tiril Haug Villum, adm.direktør	2 442	2 633	635	94	3 362	71	2 399	258 817
Ole Tandberg, viseadm. direktør	1 931	2 050	505	37	2 591	69	737	198 008
Sven Erik Klepp, direktør eiendom	1 920	2 038	505	43	2 586	74	5 294	203 983
Per Ø. Schiong, kredittdirektør	2 472	2 602	0	61	2 663	70	0	53 776
Erik Skarbøvik, direktør verdipapirer	1 741	1 835	500	31	2 367	71	65	46 676
Erling Mork, finansdirektør	1 370	1 442	425	22	1 889	70	0	29 688
Sum Ledelse	11 876	12 600	2 570	288	15 458	424	8 494	790 948

(NOK 1.000)	Utbetalt honorar	Utbetalt lønn	Utbetalt bonus	Andre godt- gjørrelser	Sum godt- gjørrelser	Pensjons- kostnad	Utlån per 31.12.16	Antall Aksjer ¹⁾
Styret:								
Finn Øystein Bergh, leder (1.1 - 17.03)	32	0	0	0	32	0	0	0
Åsmund Skår, leder (17.03 - 31.12)	276	0	0	0	276	0	0	9 026
Brita Eilertsen, medlem	304	0	0	0	304	0	0	0
Camilla Wahl, medlem	269	0	0	0	269	0	0	0
Carl Erik Steen, medlem	269	0	0	0	269	0	0	0
Lena Krog, ansatte medlem	0	1 083	370	15	1 468	64	2 354	38 467
Per K. Spone, varamedlem	23	0	0	0	23	0	0	4 382 711
Kristin Ekvold, varamedlem (1.1 - 17.03)	8	0	0	0	0	0	0	0
Trine Charlotte Høgås-Ellingsen, varamedlem (17.03 - 31.12)	38	0	0	0	38	0	0	0
Mariann Heggelien, ansattes varamedlem (17.03 - 31.12)	0	959	260	12	1 231	57	0	21 764
Svein Jansen, ansattes varamedlem (1.1. - 17.03)	0	1 101	210	11	1 322	65	0	6 287
Sum Styret	1 217	3 143	840	39	5 238	186	2 354	4 458 255

1) Aksjer eid direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor personene har bestemmende innflytelse.

Revisor	31.12.2016	31.12.2015
Lovpålagt revisjon	926	600
Andre attestasjonstjenester	48	75
Skatte- og avgiftsrådgivning	0	15
Andre tjenester utenfor revisjon	628	0
Sum godtgjørelse til valgt revisor inkl. merverdiavgift	1 602	690

Lån til ansatte og styret var per 31.12.2016 på kr. 21,7 mill. Ansattes lån ligger innenfor de rammer og løpetid og som gjelder for vanlige kundeforhold, og det er stilt sikkerhet for slike lån i samsvar med de krav som stilles i Finansieringsvirksomhetsloven § 2-15. Renten på lånene har vært den til enhver tid gjeldende normrente for beskatning av lån i arbeidsforhold.

NOTE 37: GODTGJØRELSE OG LIGNENDE, FORTSATT...

Godtgjørelser og lignende i 2015

(NOK 1.000)	Fast årslønn 31.12.15	Utbetalt lønn	Utbetalt bonus	Andre godt- gjørelser	Sum godt- gjørelser	Pensjons- kostnad	Utlån per 31.12.15	Antall Aksjer ¹⁾
Ledelse:								
Tiril Haug Villum, adm.direktør	2 415	2 638	1 270	99	4 008	69	2 526	195 650
Ole Tandberg, viseadm. direktør	1 885	1 977	994	34	3 005	69	0	193 850
Sven Erik Klepp, direktør eiendom	1 875	1 964	987	43	2 994	72	3 856	172 550
Per Ø. Schiong, kredittdirektør	2 415	2 488	1 074	90	3 651	69	0	36 500
Erik Skarbøvik, direktør verdipapirer	1 700	1 716	838	45	2 598	69	0	55 350
Erling Mork, finansdirektør	1 315	1 380	697	18	2 094	68	0	24 400
Sum Ledelse	11 605	12 163	5 859	328	18 351	416	6 382	678 300
Styret:								
Finn Øystein Bergh	150	0	0	0	150	0	0	4 500
Tormod Schartum, nestleder (1.1 - 10.03.2015)	56	0	0	0	56	0	0	826 500
Brita Eilertsen, medlem	276	0	0	0	276	0	0	0
Kristin Ekvold, medlem (1.1 - 10.03.2015), varamedlem)11.03 -31.12.2015)	44	0	0	0	44	0	0	0
Camilla Wahl, medlem (11.03 - 31.12.2015)	181	0	0	0	181	0	0	0
Carl Erik Steen, medlem (11.03 - 31.12.2015)	181	0	0	0	181	0	0	0
Bo W. Kielland, ansatte medlem (1.1 - 10.03.2015)	0	797	605	6	1 408	28	0	8 450
Lena Krog, ansatte medlem (11.03 - 31.12.2015)	0	1 038	493	11	1 542	62	2 000	16 700
Per K. Spone, varamedlem (11.03 - 31.12.2015)	45	0	0	0	45			0
Erik Braathen, varamedlem (1.1 - 10.03.2015)	8	0	0	0	8	0	0	0
Svein Jansen, ansattes varamedlem	0	1 056	514	10	1 580	64	4 377	4 950
Sum Styret	941	2 891	1 611	28	5 471	154	6 377	861 100

1) Aksjer eid direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor personene har bestemmende innflytelse.

NOTE 37: GODTGJØRELSE OG LIGNENDE, FORTSATT...

Godtgjørelser og lignende i 2015

(NOK 1.000)	Utbetalt honorar	Utbetalt lønn	Utbetalt bonus	Andre godtgjørelser	Sum godtgjørelser	Pensjonskostnad	Utlån per 31.12.15	Antall Aksjer ¹⁾
Kontrollkomité:								
Erik Thrane, formann	110	0	0	0	110	0	0	0
Paul Bellamy, medlem	55	0	0	0	55	0	0	0
Finn-Erik Bjerke, medlem	55	0	0	0	55	0	0	0
Leiv Lageraaen, varamedlem	15	0	0	0	15	0	0	0
Sum Kontrollkomite	235	0	0	0	235	0	0	0

1) Aksjer eid direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor personene har bestemmende innflytelse.

NOTE 38: AKSJONÆRER

Navn	Beholdning 31.12.2016	Andel
Pareto AS	8 921 873	15,22 %
Pecunia Forvaltning AS	5 861 859	10,00 %
Saga Tankers ASA	4 989 516	8,51 %
Arne Helge Fredly	4 524 885	7,72 %
Indigo Invest AS	4 382 711	7,48 %
Perestroika AS	2 636 429	4,50 %
Verdipapirfondet Pareto Investment Fund	2 262 440	3,86 %
Kolberg Motors AS	1 131 220	1,93 %
GH Holding AS	1 002 012	1,71 %
Artel Holding AS	900 820	1,54 %
Verdipapirfondet Landkreditt Utbytte	856 485	1,46 %
Castel AS	689 779	1,18 %
Centennial AS	616 163	1,05 %
Ola Rustad AS	585 996	1,00 %
Belvedere AS	584 368	1,00 %
Profond AS	559 597	0,95 %
Uthalden AS	551 657	0,94 %
Eiendomsutvikling Kristiansand AS	519 125	0,89 %
Thabo Energy AS	452 486	0,77 %
Clipper AS	433 845	0,74 %
Andre aksjonærer	16 156 422	27,56 %
Sum	58 619 688	100,00 %

Pareto Bank ASA hadde per 31.12.2016 en aksjekapital på kr 703.436.256,- fordelt på 58.619.688 aksjer hver pålydende kr 12,-. Banken hadde på samme tidspunkt 706 aksjonærer. Alle aksjer gir lik stemmerett.

Ledende ansatte i Pareto-gruppen eide direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor de har bestemmende innflytelse 280.103 aksjer tilsvarende 0,48 % av totalt antall aksjer.

Ledende ansatte i Pareto Bank ASA eide direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor de har bestemmende innflytelse 790.948 aksjer tilsvarende 1,35 % av totalt antall aksjer.

NOTE 38: AKSJONÆRER, FORTSATT...

Navn	Beholdning 31.12.2015	Andel
Pareto AS	6 375 000	15,00 %
Societe Generale SS (nom.)	3 700 000	8,71 %
Perestroika AS	3 581 400	8,43 %
Indigo Invest AS	3 328 000	7,83 %
Geveran Trading Co Ltd.	2 110 000	4,96 %
Pecunia Forvaltning AS	1 434 600	3,38 %
Tonsenhagen Forretningssentrum AS	1 147 100	2,70 %
Larre Eiendom 2 AS	925 300	2,18 %
Tove Reistads Stiftelse	850 000	2,00 %
Eiendomsutvikling Kristiansand AS	801 000	1,88 %
Verdipapirfondet Pareto Investment Fund	722 600	1,70 %
Artel Holding AS	684 000	1,61 %
Profond AS	599 500	1,41 %
Verdipapirfondet Landkreditt Utbytte	590 600	1,39 %
GH Holding AS	570 000	1,34 %
Castel AS	524 100	1,23 %
Kolberg Motors AS	507 500	1,19 %
Holta Invest AS	500 650	1,18 %
Ola Rustad AS	425 000	1,00 %
Belvedere AS	401 500	0,94 %
Andre	12 722 150	29,93 %
Sum	42 500 000	100,00 %

Pareto Bank ASA hadde per 31.12.2015 en aksjekapital på kr 510.000.000,- fordelt på 42.500.000 aksjer hver pålydende kr 12,-. Banken hadde på samme tidspunkt 343 aksjonærer. Alle aksjer gir lik stemmerett.

Ledende ansatte i Pareto Bank ASA eide direkte eller gjennom aksjeselskaper hvor de har bestemmende innflytelse 678.300 aksjer tilsvarende 1,60 % av totalt antall aksjer.

NOTE 39: HENDELSER ETTER BALANSEDAG OG BETINGEDE UTFALL

Hendelser etter balansedag

Det har ikke vært vesentlige hendelser som påvirker resultat og de verdivurderinger som er gjort.

Betingede utfall

Pareto Bank er ikke part i noen rettsvister eller kjent med pågående slik.

NØKKELTALL

	2016	2015	2014
Rentabilitet/lønnsomhet			
Cost/Income (%)	21,6 %	23,2 %	26,9 %
Andre inntekter i % av totale inntekter	9,2 %	3,5 %	6,7 %
Egenkapitalavkastning etter skatt*)	15,9 %	14,8 %	15,60 %
Aksje			
Resultat tilordnet aksjonærene per aksje ordinær og utvannet (NOK)	4,08	3,91	3,6
Innskutt og opptjent egenkapital pr. aksje (NOK)	31,14	28,01	24,7
Antall aksjer utestående (1.000)	58 620	42 500	42 500
Pålydende pr. aksje (NOK)	12,00	12,00	12,0
Balanseregnskap			
Forvaltningskapital ultimo (NOK 1.000)	12 940 761	11 140 008	11 339 992
Gjennomsnittlig forvaltningskapital (NOK 1.000)	12 733 335	10 285 000	10 285 000
Egenkapital i % av forvaltningskapital	15,3 %	12,1 %	9,3 %
Innskudd i % av utlån	87,4 %	81,4 %	102,0 %
Likviditetsindikator 1	138 %	188 %	
Likviditetsindikator 2	146 %	138 %	
Bemanning			
Antall fast ansatte	35,0	33,0	28,0
Antall årsverk	33,3	30,0	27,5
Netto inntekter pr. årsverk (NOK 1.000)	13 773	11 888	10 805
Kostnader pr. årsverk (NOK 1.000)	2 972	2 756	2 902
Resultat etter skatt pr. årsverk (NOK 1.000)	7 438	5 822	5 608
Forvaltning pr. årsverk (NOK 1.000)	389 196	371 334	412 363

*) Resultat for perioden fratrukket rentekostnader etter skatt på fondsobligasjonslån i forhold til gjennomsnittlig innskutt og opptjent egenkapital

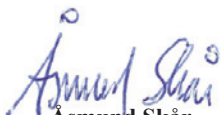
Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5.

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent beretning og regnskap for Pareto Bank ASA for 2016.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er regnskapet for 2016 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarter og opplysningene i regnskapet og gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2016.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også årsberetningen en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor.

31.12.2016 / 01.03.2017
Styret i Pareto Bank ASA

Asmund Skår
Styrets leder

Brita Eilertsen
nestleder

Carl Erik Steen
styremedlem

Camilla Wahl
styremedlem

Per Kristian Spore
Styremedlem

Lena Krog
styremedlem

Til generalforsamlingen i Pareto Bank ASA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Pareto Bank ASAs årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgytt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettsviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2016. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen
Verdien av utlån til kunder Vi har fokusert på dette området fordi det utgjør en betydelig del av eiendelene i balansen og fordi vurdering av nedskrivningsbehov for utlån involverer stor grad av skjønn. Bankens rutiner og systemer for oppfølging av utlån og identifisering av utlån med nedskrivningsbehov samt vurderingen av disse utlånene er sentrale. Bruken av skjønn kan påvirke krets regnskapsmessige resultat og ha betydning for overholdelse av	Vi har vurdert og testet utformingen og effektiviteten av bankens etablerte kontroller over nedskrivning av utlån til kunder. Disse kontrollene inkluderte kontroller som identifiserer utlån til kunder som har objektive indikasjoner på verdifall og kontroller rettet mot beregningen av nedskrivningsbeløpet. Vi konkluderte med at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon. Vi testet også et utvalg av utlån til kunder som ikke var identifisert av ledelsen som utlån med objektive indikasjoner på verdifall. For disse utlånene gjorde vi

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org.no.: 987 009 719 MVA, 0300.gus.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Revisors beretning - 1. mars 2017 - Pareto Bank ASA

kapitaldekningsregelverket som følge av risikoklassifiseringen av utlån.
Etter regnskapsreglene skal banken på slutten av hver rapporteringsperiode vurdere om det finnes objektive indikasjoner på at et utlån har falt i verdi. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall på utlån har inntruffet, skal nedskrivningsbeløpet beregnes som forskjellen mellom utlånets balanseførte verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer. Begge vurderingene involverer stor grad av skjønn.
Vi har i revisjonen særlig fokusert på:

- Ledelsens prosess for identifikasjon av utlån med objektive indikasjoner på verdifall
- De forutsetninger ledelsen legger til grunn ved beregning av nedskrivningsbeløp for utlån som har objektive indikasjoner på verdifall

Se note 2.4, note 3, note 13 og note 31 til regnskapet for en beskrivelse av bankens kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder.

IT-systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi bankens finansielle rapporteringssystemer og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Eventuelle svakheter i automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller kan medføre problemer knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

oss opp vår egen oppfatning av hvorvidt disse utlånene hadde objektive indikasjoner på verdifall og sammenlignet med ledelsens konklusjon. Vi fant ingen ytterligere objektive indikasjoner på verdifall i utvalget i denne testen.

For utlån der nedskrivningsbeløp var individuelt beregnet testet vi et utvalg ved å vurdere forutsetninger og beregninger ledelsen hadde lagt til grunn for å underbygge nedskrivningsbeløpet. Vi sammenlignet forutsettningene med ekstern dokumentasjon der dette var tilgjengelig. Resultatet av denne testingen av individuelle nedskrivninger viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av nedskrivningsbeløpene.

Der nedskrivningsbeløp var beregnet for grupper av utlån har vi gjennomgått og vurdert ledelsens notat som redegjør for forutsettningen for beregningen. Vi vurderte om forutsettningene var i tråd med kravene i det gjeldende rammeverket.

Vårt arbeid inkluderte sammenligninger av de vesentligste forutsettningene mot vår erfaring om bransjepraksis; vi sammenlignet nedskrivningsbeløpene mot nivået av gruppevis nedskrivninger hos andre banker i det norske markedet. Resultatet av våre vurderinger viste at forutsetninger benyttet ved beregningen av nedskrivningsbeløpene var rimelige.

Banken benytter eksterne serviceleverandører for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og teste etablerte kontroller som skal sikre integriteten av IT- og betalingsformidlings systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi forsikret oss om revisorens kompetanse og objektivitet. Vi har gjennomgått tilsendte rapporter og vi vurderte mulige avvik og tilbak.
Vi har lest gjennom og forstått rammeverket for styring av serviceorganisasjonenes IT-organisasjon. Tilsvarende for de etablerte kontroller over programutvikling og endring, tilgang til programmer og data og IT-drift, herunder kompensierende kontroller der det var nødvendig. Vi har også gjennomført testing av tilgangskontroller til IT-

(2)

Revisors beretning - 1. mars 2017 - Pareto Bank ASA

systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.
Våre vurderinger og kontroller viser at vi kan bygge på bankens systemer for IT og betalingsformidling i vår revisjon.

Verdsattelse finansielle eiendeler og forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi over resultat

Vi har fokusert på dette området både fordi det utgjør en vesentlig del av balansen og fordi markedsverdien i enkelte tilfeller må estimeres ved hjelp av verdsettelsesmodeller som vil inneholde en viss grad av skjønn.
Det alt vesentlige av de finansielle eiendelene som regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet er notert på børs. For disse eiendelene har vi fokusert på Pareto Banks rutiner og prosesser for å sikre et nøyaktig grunnlag for verdsettelsen. For derivater og finansielle eiendeler og forpliktelser som er verdsatt basert på modeller og enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare for tredjeparter har vi fokusert på de forutsetninger som ligger til grunn for verdsettelsen.
Se note 2.4, note 3 og note 15 til regnskapet for en beskrivelse av verdsettelse av finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over resultatet.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar samt nøkkeldata, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

(3)

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettsviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjons handlinger for å klatrere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjons handlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på

(4)

tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettsviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjoring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjoring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redigjorelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontroll handlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings skikk i Norge.

Oslø 1. mars 2017
PricewaterhouseCoopers AS
Ola Anfinssen
Statsautorisert revisor

(5)

Pareto Bank ASA
Dronning Mauds gt. 3
Postboks 1823 Vika
N-0123 Oslo

Telefon: +47 24 02 81 20
Faks: +47 24 02 81 10
E-post: post@paretobank.no
Internett: www.paretobank.no